

»Novi list« izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Poduredništvo in podružnica uprave v Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 3908. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Novi list

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Trgovski oglasi po 1. L., osmrtnice, poroke, poslane, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

NOVI LIST

1929 C 134/1929

070 (450 36=153 6)

019610437 28

STEV. 28.

V GORICI, ČETRTEK 3. OKTOBRA 1929.

LETO I.

Tedenski koledarček.

Petek, 4. oktobra: Francišek Seraf., spoznavavec; Edvin, kralj. — Sobota, 5.: Placid in tovariši, mučenci; Gala, vdova. — Nedelja, 6.: 20. pobink. Rožnega venca. Brunon, spoznavavec. — Ponedeljek, 7.: M. D., Kralj sv. rožnega venca; Justina, devica. — Torek, 8.: Brigita, vdova; Simeon; Benedikta, devica. — Sreda, 9.: Dionizij in tovariši, mučenci; Rustik. — Četrtek, 10.: Francišek Borja, spoznavavec; Ludo-vik, spoznavavec.

V četrtek, dne 10. oktobra je prvi krajec; vreme spremenljivo.

Novice.

Novi člani italijanske akademije.

Kakor znano je sedanja vlada po vzorcu francoske akademije, ki sprejema med svoje člane najbolj znane znanstvenike in pisatelje, tako zvane »nesmrtnike«, ustanovila italijansko akademijo. Akademija se bo otvorila 28. oktobra, kakor smo že zadnjič poročali. V soboto je kralj imenoval zadnjih deset članov, med katerimi so znana imena kot Anzilotti, De Blasi, Tucci, Bazzani, Farinelli, Tito itd.

Vlada ima sejo.

V ponedeljek 30. septembra se je ob desetih dopoldne ministrski svet ponovno sestel ter obravnaval važna vprašanja. Na predlog ministrskega predsednika Mussolinija je vlada odobrila novi pravilnik za izpit za občinskega tajnika. Nato so se ministri posvetovali o zakonu, s katerim se preosnavlja narodni svet korporacij, ter odobrili zadevni zakonski načrt. Seja, ki je bila zadnja v tem zasedanju, se je zaključila ob eni uri popoldne.

Veliki svet.

V ponedeljek je imel veliki fašistovski svet svojo sejo. Tam so določili, kako naj bo ta najvišji strankin zbor sestavljen. Poročal je vladni načelnik, ostali niso z visokim čutom za disciplino in v svesti si veličine trenutka vprašali za besedo. Namesto dosedanjih 59 članov, jih bo le kakih 20. Delijo se v 3 skupine. V prvi so 4 kvadrumviri (načelniki pohoda na Rim) Bianchi, Balbo, De Vecchi in De Bono, ki so stalni člani sveta, v drugi stopnji so zunanji, pravdni in korporativni minister, tajnik in en podtajnik stranke, predsednik senata, zbornice, italijanske akademije ter predsednik zvez industrijskih in agrarnih delodajalcev in delojemalcev. V tretji skupini so pa možje po zasluženju, in sicer le za dobo treh let.

Delavci pri papežu.

Sv. oče je v ponedeljek 30. septembra sprejel 700 delavcev iz kovinske

tvornice Boveri v Milanu. V nagovoru je omenil, da to tovarno že davno pozna ter da ve ceniti tudi nje izdelke, ki jih je rabil pri gorskih hojeh. Nato je blagoslovil delavce in njih družine. — Istega dne je sprejel veliko skupino delavcev in mojstrov, ki so zaposleni pri izdelovanju porcelanskih umetnin v mestu Perugia. Ti so papežu podarili bizantinski križ iz porcelana ter lepo sliko sv. Ahila, rezano v dragocen porcelan. Papež je delavcem govoril o pravicah in dolžnostih delavskega stanu ter poudarjal svetost dela.

Na 30 let

težke ječe je bil pred posebnim sodiščem v Rimu obsojen Cesare Rossi, ki je bil svoj čas načelnik tiskovnega urada pri predsedstvu vlade. Ob času Matteottijevega umora je bil aretiran, pozneje je zbežal v Francijo, kjer je bil najstrupenejši nasprotnik fašizma. Pred prilično enim letom je bil na švicarski meji prijet in zadnji petek je stal pred posebnim sodiščem. Obtožen je bil, da je v zvezi z drugimi prevratneži skušal pridobiti italijansko prebivalstvo za oborožen upor, ki naj bi zanetil domačo vojno, strl državno oblastvo in izvedel atentat na načelnika vlade. Rossi je svoja dejanja priznal, toda trdil, da so bila samo slepila (bluff), ki so mu pomagala si služiti kruh. Obsojen je bil — državni pravdnik ga je z ogorčenjem nazval izdajalca domovine — na 30 let težke ječe.

Masaryk odlikovan.

Sv. oče je predsednika čehoslovaške republike Masaryka odlikoval ob priliki vavclavskih svečanosti z najvišjim odlikovanjem — z velikim križem sv. groba.

45 Goričanov več!

Kje? V Gorici, ker se je rodilo v avgustu 84 otrok, umrlo je pa 52 ljudi. V septembru pa je 58 rojenih in 46 mrtvih. V jarem zakonskega stanu je zlezlo 42 parov.

Angleški inženirji v Trstu.

Te dni je obiskala skupina 60 angleških ladijskih inženirjev tržaške ladjedelnice. Gostje so se zelo pohvalno izrazili o tržaških ladjedelnicah. Kozuličeva družba jim je priredila zabavni večer združen s plesom na »Saturniji«; mestni načelnik je poskrbel za kosilo na županstvu. Na isti poti so Angleži obiskali Neapelj, Rim, Spezijo in Genovo.

Furlani v Ameriki.

Goriškega župana je te dni obiskal zastopnik furlanskih izseljencev v Argentini. 100.000 Furlanov v južni Ameriki je združenih v društvo »Furlanska družina«. Sami v Buenos Airesu je 25.000 Furlanov. Ti izdajajo celo svoj časopis, pisan v furlanščini.

Za tiskanje bankovcev.

Dosedaj je morala Jugoslavija tiskati svoje bankovce v inozemstvu, predvsem v Ameriki. Sedaj so pa zgradili posebno tiskarno v Beogradu na Topčideru. Od zunaj je tiskarna podobna trdnjavi, ker je obdana z močnim betonskim zidom; kot trdnjava je tiskarna tudi zastražena.

Sleparski bratje.

V Berlinu so deli pod ključ tri brate Sklarek. Imeli so opraviti pri berlinski Mestni banki. Oškodovali so mestno upravo in majhne vlagatelje za več milijonov mark.

Iz idrijske občinske uprave.

Prefekt je na mesto prejšnjega občinskega načelnika v Idriji, ki je odstopil, imenoval komisarja. Imenovan je bil prefekturni svetnik dr. Fabioli, ki je že došel v Idrijo in prevzel posle. Z njim je prišel tudi novi občinski tajnik Nello Veronese.

Nov koledar.

V Rusiji nameravajo vpeljati nov koledar. Teden bo imel le pet dni. Sobota in nedelja odpadeta. Mesec bo imel 6 tednov. Pa se bo težko vzdržalo. Bo tako kot s francoskim revolucionarnim tednom po 10 dni, ki se ga še sami jakobinci niso držali.

O italijansko-jugoslovanskem razmerju.

Beograjski list »Pravda«, ki večkrat izraža mnenje zunanjega ministrstva, je objavil članek o razmerju med Italijo in Jugoslavijo. Člankar — znani pisatelj Dušan Nikolajević — trdi, da med tema dvema državama ni nobenih spornih točk, in sicer ne narodnih ne zemljepisnih ne gospodarskih ne političnih. Treba je samo iti po pravi poti. Srbija je vedno težila proti Solunu in tudi Jugoslavija je bolj navezana na Solun kot na Jadransko morje. Italija potrebuje prekomorskih posesti. Tudi francosko-jugoslovanska pogodba ni naperjena proti Italiji. Ta članek so prinesli vsi večji politični listi v Italiji.

Obilica žita.

Cena žitu bo gotovo padla, ker pripravljajo poročila, da ima Jugoslavija pripravljenih 70.000 vagonov žita za izvoz. Cena jugoslovanskega žita je najnižja na svetovnem trgu.

Prefekt v Škrbini.

Goriški prefekt se je te dni podal na nadzorovalni obisk v Škrbino. Listi so pred kratkim poročali o nekem napadu na tamkajšnjo ljudsko šolo. Učiteljica, ki je zjutraj stopila v šolo, je opazila petrolejske madeže po tleh in košček vžigalne vrvice. Oblastva so preiskovala in zaprla učiteljico Orel iz Trsta, ki je bila tudi nastavljenka v Škrbini kot druga učiteljica.

† Pavle Jelovčan.

V sredo 25. sept. je umrl v videmski bolnišnici g. Pavle Jelovčan, kurat na Livku. Bolehal je že dolgo časa, vendar je s svojo odločno voljo vršil svojo službo in je njegova smrt prišla zelo nepričakovano, saj je bil samo šest dni v bolnišnici. Rajnki se je rodil l. 1888. v Dolenji Zetini v Poljanski dolini. Študiral je v Kranju, kjer je l. 1911. maturiral, in vstopil potem v goriško bogoslovnico. V duhovnika je bil posvečen l. 1914. Kaplanoval je med vojno v Podbrdu, odkoder je prišel l. 1918. za kurata na Livek. Bil je zelo naobražen in nadarjen mož, ki je kljub svoji bolezni živo segal v naše kulturno življenje. Dokler je bilo društveno življenje dopuščeno, je bil on njegova duša. Tudi drugače je po žrtvovalno skrbel za svoje duhovljane in so ga Livčani res iskreno ljubili. Prepeljali so ga tudi na lastne stroške iz Vidma na Livek, da bo počival med njimi, katerim je dal svoje delo in svoje moči. Pogreb, katerega se je udeležila vsa duhovnija s 15 duhovniki na čelu, je jasno pričal, kako je ljudstvo viselo na svojem dobrem pastirju. Vodil ga je g. dekan iz Kobariša, peli so mu pristrčne žalostinke domači pevci. Med udeleženci smo opazili tudi častitljivo osebo monsignorja Trinka iz Vidma. — Pokoj plemeniti duši dragega Pavleta, katerega so ljubili vsi, ki so ga poznali!

Češki »srednjeevropski Lloyd«.

Čehi ustanavljajo posebno paroplovno društvo, ki se bo klicalo »Srednjeevropski Lloyd«. Društvo bo imelo zaenkrat 6 milijonov čeških kron glavnice, delnice pa bodo polovično v rokah Čehov, polovično pa v rokah nemškega »Norddeutscher Lloyd« in ameriške železniške družbe »Canadian Pacific Railway«. Sedež novega društva bo v Pragi, izhodišče ladij pa bo Hamburg, odkoder bo vodila ena črta v Indijo, na Kitajsko in Japonsko, tri pa v Severno, Srednjo in Južno Ameriko.

»Pro Oriente« v Sofiji.

Čitatelji se spominjajo vsakoletnega »krušnega dne«, ko prodajajo male kruhke za društvo »Pro Oriente«. S prispevki krušnega dne je bila 18. septembra otvorjena v Sofiji palača »Pro oriente«, v kateri je sedež italijanske šole, italijanska knjižnica in zavod za bolgarske dijake.

Kilogram tobaka na glavo.

Toliko znaša letošnji pridelek tobaka v Jugoslaviji, kjer so pridelali 13 milijonov kg tobaka, tedaj toliko milijonov kg tobaka, kot ima Jugoslavija prebivalcev. En kilogram tobaka odgovarja približno 100 zavojčkom naših cigaret šport. Na vsak način ne bodo Jugoslovani sami pokadili doma celotne tobačne letine, temveč bodo prodali tobak v inozemstvo. Kupujejo pa v Jugoslaviji tobak predvsem Nemčija, Poljska, Češka in druge severnoevropske države.

Usodna zmošta.

Japonska cesarica je rodila hčerko. Glavna japonska radio postaja je pa naznanila v svet, da se je rodil presto-

lonaslednik. Zato je zavladalo v cellem cesarstvu veliko navdušenje. Ko pa se je izvedela resnica, je vse oblila poparjenost. Uradniki na postaji so pa bili odpuščeni.

Dunaj — dva milijona.

Dunajsko prebivalstvo se hitro množi. Po uradnih podatkih je štelo mesto koncem avgusta 1.849.625 prebivalcev, in sicer 995.803 žensk in 853.732 moških, tedaj čez 140 tisoč več žensk kot moških.

Kranjska industrijska družba.

Pred vojno so tvorile topilnice v Škednju pri Trstu, tvornica žice in žebeljev na Jesenicah in v Javorniku ter tvornica elektrodov v Dobravi enotno podjetje pod imenom Kranjska idustrijska družba. Po vojni je bilo celotno podjetje razdeljeno v dve, in sicer v italijansko družbo, ki je prevzela topilnice v Škednju ter v jugoslovansko. Delitev pa je bila le navidezna, politična, v resnici je bil italijanski kapital udeležen v obeh podjetjih. Pred kratkim pa je celjski milijonar Adolf Westen v zvezi s prejšnjim ravnateljem Jadranske banke Avgustom Praprotnikom odkupil italijansko udeležbo pri jugoslovanski družbi, tako da nimajo danes ške-denske topilnice nič več opraviti s Kranjsko industrijsko družbo.

13-letna nevesta.

V Filadelfiji v Ameriki sta se poročila 13-letna Alice Cozzi z nekim svojim rojakom. Mlada nevesta spada še pod šolsko obveznost in bo morala še v ljudsko šolo.

Močni zobje.

V Beogradu živi močan atlet Dragoljub Aleksić. On si upa ustaviti dve več avtomobil. Zdaj bo strmečim Beograjčanom še nekaj drugega pokazal. Dvignil se bo v zrak držeč se z zobmi za vrv, ki bo visela iz letala.

Z ene rame na drugo.

Od l. 1924. naprej, ko je stopil v veljavo Dawesov plačilni načrt, je Nemčija plačala 1990 milijonov dolarjev vojne odškodnine. Večji del te ogromne svote, ki znaša v naših lirah skoraj 38 milijard, si je morala Nemčija izposoditi, da je sploh mogla plačati; največ si je izposodila pri Ameriki, in sicer 1178 milijonov dolarjev.

Zahvala.

Katarina Kocman, mati č. g. drja Ivana Kocmana, ki je daroval 1. sept. novo sv. mašo pri jezuitih v Trstu, se zahvaljuje vsem sorodnikom, prijateljem in č. gg. duhovnikom, ki so pomagali, da se je slovesnost tako lepo izvršila.

Betoniranje cest.

Živimo v dobi avtomobilov in motornih vozil, ki zahtevajo dobrih cest. Za avtomobile so najboljše trde, če le mogoče betonirane ceste, ki imajo še to prednost, da je na njih prav malo prahu. Zato danes povsod, kjer le morejo, betonirajo vse važnejše ceste. Tako betonirajo tudi ceste, ki vodi iz Ljubljane na Posavje (Ježico). Vsak km betonirane ceste stane okoli ene milijona dinarjev ali 330.000 lir. Ni ravno poceni.

Izseljevanje.

V letu 1928. se je izselilo iz Jugoslavije nad 27.000 oseb, iz Slovenije 3102.

Ženitovanjsko potovanje v smrt.

V soboto 28. m. m. popoldne se je pripetila na železniškem prehodu pri Fernetičih, ki ležijo na cesti med Opčinami in Sežano, strahovita nesreča, ki je štiri Tržačane stala življenje. Na ženitovanjskem potovanju je našla smrt nevesta, njena sestra in moževa tovariša, medtem ko se novic in šofer še borita s smrtjo. Okoli devete ure sta si v svetoivanski cerkvi prisegla zvestobo 26 letni mornar Roman Tell, vkrcan na »Saturniji« in 20 letna Marija Miccoli (Mikol). Za tovariša si je Tell izbral gostilničarja Antona Flego in poklicnega tovariša Ivana Jenkota, ki je tudi vkrcan na »Saturniji«. Nevesto so spremljale prijateljica Marija Likon z Mandrije in sestra Nerina in Bruna Miccoli. Takoj po poroki so svatje najeli avtomobil in šofer Bruno D' Ambra Bernstein je odpeljal vso družbo proti Proseku. Tu so se nekoliko okrepčali in se nato odpeljali v Tržič. V načrtu je bilo, da se iz Tržiča vrnejo naravnost v Trst. Že na poti proti Trstu pa je gostilničar Flego prišepnil šoferju, naj jo vreže v Sežano, češ, da imajo tam dobro gnjat. Jenko je opazil, da je šofer krenil na sežansko cesto, in je protestiral, češ, da se mu mudi domov. Pri Fernetičih so se zletniki ustavili v Hrovatinovi gostilni, da se malo pokrepčajo; nato so se odpravili v Sežano. Tu so spet nekaj pojedli in popili. Okoli štirih so se končno odpravili proti Trstu. Toda na Flegov predlog so se spet ustavili v Hrovatinovi gostilni v Fernetičih in tam malo popili. Vsi so bili veseli in korajžni. Šoferja je nekdo opomnil, da vino prerado spelje človeka v jarek, toliko prej, če sedi v avtomobilu. Šofer je baje odvrnil, da še lažje vozi, če je malo v rožcah, skočil za krmilo in pognal avto na 80 kilometrov. Potniki so že opazili v bližini železniški prehod in spuščene prečnice, pred njimi je čakal nek drug avto. Vsakdo je mislil, da bo šofer ustavil tik pred prečnicami, toda avto je drvel z bliskovito naglico dalje, en hip in že je treščil s strahovito silo v stroj prihajajočega tovornega vlaka. Strojevodja je naglo ustavil, toda avtomobil je ni bilo več, pač pa je ležal ob železnici kup zdrobljenega železa, izpod katerega je bilo slišati stokanje ljudi. Zorka Valenčičeva, ki je nado mestovala očeta, železniškega čuvaja, je takoj telefonirala v Trst po rešilni avto. Železničarji so medtem izvlekli izpod razvalin mrtvece in ranjence. Flego in Jenko sta bila mrtva, drugi, razen Marije Likon pa smrtno nevarno ranjeni. V treh avtomobilih so bili prepeljani v tržaško bolnišnico. Nevesta je izdihnila tisti večer, njena sestra Nerina pa naslednji; stanje tretje sestre, ki je poročena, je še vedno nevarno. Mož Roman in šofer sta med življenjem in smrtjo.

Kako je s politiko.

Niso še izzveneli mirovni psalmi v Haagu in zdaj na zborovanju Zveze narodov v Ženevi, že škrlati nebo nova mirovna zarja, to pot iz Amerike. Časopisje je začelo pisati o potovanju angleškega ministrskega predsednika Mac Donalda v Ameriko. V osebnih stikih z republikanskim predsednikom Hooverjem se bo, tako porokujejo angleški in ameriški listi, utrdilo prijateljstvo med obema najmočnejšima velesilama na širnih oceanih sveta.

Mir na morju.

Ko je prevzel Hoover v washingtonski Beli hiši (vladna palača) od predsednika Coolidgeja vladne posle, je izjavil, da bo zastavil vse sile, da se doseže mir med narodi potom razorožitve na morju. Prav tako je vodja angleške delavske stranke zapisal v program svoje vlade: mir med narodi, razorožitev, obvezna razsodišča.

Že avgusta meseca je Mac Donald dal vedeti v Washingtonu, da bi se rad pomenil iz oči v oči s predsednikom Hooverjem zastran miru na morju oziroma omejitve bojnih ladij in obrežnih baterij. To misel je Hoover navdušeno pozdravil, saj so ravno strahoviti izdatki za pomorsko oboroževanje največje breme za ameriški državni proračun. Ameriški poslanik Dawes (Dos) v Londonu je pripravljal pot v Ameriko. Toda že tedaj so se oglašali glasovi, da je treba k razorožitveni konferenci povabiti poleg Amerike in Anglije še Francijo, Italijo in Japonsko. Pa kljub temu je prišlo le do razgovorov med Ameriko in Anglijo, dočim bodo ostale države povabljene na konferenco najbrže šele januarja prihodnje leto. To bi bilo šele potem, ko bosta najmočnejša pogodbenika že sklenila, kakšna bodi razorožitev na morju. Ostale države bi naj bile potem več ali manj prisiljene le potrditi sklepe. Radi tega je tudi razumljivo pisanje francoskih listov, da hoče anglosaksonski pomorski blok naprtiti kontinentalnim državam svojo voljo in s tem obdržati svoje močne postojanke.

Ni dvoma, da je na tem nekaj resničnega. Nikakor pa ne smemo dvojniti, da je pri pogajanjih za razorožitev tudi dokaj resnične volje, da bi se napadalne vojne na morju izločile kot politično orodje ene sile proti drugi. Toda ta volja izvira iz političnega položaja obeh pomorskih velesil. Poglejmo kako?

Po vojni se je Amerika začela z vso hitrico oboroževati, da zaščiti za bodoče slučaje svoje morske ceste in svojo trgovino. Saj se je bila v svetovni vojni ravno radi blokade nemških podmornic odločila za vojno proti Nemčiji. Silno oboroževanje Amerike pa je preplašilo Anglijo, ki je tudi v skrbah za varnost morskih cest do svojih prekomorskih posestev. Začela se je med Anglijo in Ameriko že približno taka tekma v oboroževanju kot pred vojno med Anglijo in Nemčijo. Nacionalistične struje v

Ameriki so se poslužile agenta Shearera (glej Okno v svet v 27. št.), da se je pomorska razorožitvena konferenca v Ženevi l. 1927. končala brez uspeha. Prav tako je pa tudi Mac Donald ob prvi svoji vladi moral iti, ker je hotel najmočnejše angleško pomorsko opirališče v Tihem oceanu Singapore razorožiti.

Toda od takrat pa do zdaj se je miselnost v obeh državah močno spremenila. Razorožitev ni več v nasprotju z državnimi koristmi Anglije ali Amerike. In tako se je zgodilo kot pravi Arabec v svojem reku: »Če ne moreš roke nasprotnikove ugrizniti, jo pa poljubi.« Ne Anglija ne Amerika nista mogli druga drugo v oboroževalni tekmi nadkriliti, zato sta si podali roke v spravo in bosta mirnim potom določili, koliko bojnih ladij naj vsaka ima.

Torej poleg moralnih nagibov so brez dvoma igrali pri tem sporazumu veliko vlogo tudi zgolj politični predudarki. Toda radi tega se vrednost bodočega sporazuma nikakor ne zmanjša. Ravno nasprotno: zblizanje dveh takih velesil kot sta Amerika in Anglija bo gotovo vplivalo tudi na druge države, da bodo bolj poslušale glasove svojih miru željnih ljudstev.

»Čolniček miru«.

Tako je krstil neki angleški časnikar veliki potniški parnik »Berengario«, na katerega se je v soboto dopoldne vkrcal Mac Donald s svojo hčerko Izabelo. Vsa angleška javnost je srčno želela uspeha delavskemu prve ministru, katerega celo nasprotni konservativni listi odslej zovejo le »britanski« in ne več »laburistični« ministrski predsednik kot doslej. Pred odhodom je konservativni londonski mestni svet podelil Mac Donaldu celo častno meščanstvo, v priznanje njegovega prizadevanja ustvariti ob obisku v ameriških Združenih državah boljše razumevanje med tem narodom in britansko državo in še posebej v priznanje prizadevanja za omejitev pomorskega oboroževanja. To je poverljivo pismo, da kar bo Mac Donald sklenil, bo držalo v imenu vsega angleškega naroda in se mu ni več treba bati, da bi ga zopet kak Singapore vrgel iz vlade.

Tudi sam kralj je Mac Donaldu izrazil ob odhodu svoja voščila.

Ministrovo pot in bivanje v Ameriki hočejo to in onstran Atlantika čim bolj svečanostno narediti. Mac Donald potuje v razkošnih kabinah, prirejenih za cesarja Viljema II. (Berengaria je bila namreč prej nemška ladja). V Ameriki, kamor bo prišel 4. oktobra, se bodo vrstili sijajni sprejemi in podelitev častnega meščanstva newyorškega mesta. Štiri dni bo ostal Mac Donald v Washingtonu pri Hooverju v razgovorih o omejitvi razoroževanja. Vse podrobnosti so angleški in ameriški izvedenci že prej uredili, vodilna državnik svetovne politike bosta morala le v načelu pri-

stati na sporazum in tako vlti v svet novega zaupanja v mirovno zarjo, ki vstaja to pot iz Amerike.

Nova vlada v Avstriji.

Naši bravci že vedo, da se je v Nemški Avstriji dvignilo, močno politično gibanje domovinskih bramb, Heimwehr imenovanih. Zadnje tedne je to gibanje še bolj narastlo in nastopilo z odločno zahtevo, naj vlada pripravi korenito spremembo državne ustave. Državni kancelar (ministrski predsednik) Streeruwitz je bil sicer voljan, pripraviti spremembo ustave, a ne tako, kot so zahtevale domovinske brambe. Te namreč hočejo, naj se sedanji parlament spremeni. Po sedanji ustavi je avstrijski parlament sestavljen iz dveh zbornic: narodni svet je politična zbornica, voljena po splošni, enaki in tajni volilni pravici naravnost od ljudstva; zraven narodnega sveta stoji državni svet, sestavljen iz zastopnikov avstrijskih dežel, ki pa ima mnogo ožje pravice kot narodni svet. Domovinske brambe zahtevajo, naj se v novi ustavi določi, da se osnujeta dve ravnopravni zbornici, in sicer politična in pa stanovska. Streeruwitz pa na to zahtevo ni maral pristati in je raje odstopil.

Večinske stranke so se na to zmešale, da kandidirajo za kancelarja do sedanjega policijskega ravnatelja na Dunaju, Ivana Schoberja (izgovori: Šoberja). Po avstrijski ustavi namreč volijo vlado poslanci. Schober je znan kot mož z železno roko, ki je odločno zadušil komunistične nemire na Dunaju v juliju 1927. Znano je tudi, da je hud nasprotnik socialnih demokratov, ki so ga zadnja leta sila napadali. Šober je sestavil vlado, v katero je vzel le dva zastopnika strank, sicer same strokovnjake, ki stojijo izven strankarskega življenja. Narodni svet je nato z glasovi krščanskih socialcev, velenemcev in poljedelcev proti glasovom socialnih demokratov izvolil Šoberja in tovariše za vlado.

V soboto je novi kancelar stopil pred zbornico in povedal, kaj namestava.

Načrti nove vlade.

V uvodu je ugotovil, da so domovinske brambe veliko in zdravo ljudsko gibanje, čigar zahteve mora država vpoštevati. Poglavitna naloga nove vlade bo, da brž izvrši priprave za spremembo ustave. Ustava se mora posebej spremeniti v teh točkah: Predsednik republike naj zadobi večjo oblast. Dobi naj pravico, sklicevati in razpuščati narodni svet, postane naj vrhovni poveljnik vojske, slednjič naj mu ustava podeli pravico, v nujnih slučajih razglasiti izjemno stanje ter izdajati odloke, ki naj imajo značaj in moč pravih zakonov. — Vlada se bo tudi resno pečala s predlogom, naj se ustanovi stanovska zbornica. Preustrojila bo tudi porotna sodišča in tiskovni zakon ter pripravila poseben zakon za varstvo svobode na delu. (Ta zadnji zakon je naperjen proti socialno-demokratskim strokovnim društvom). Vlada bo znižala število uradništva. V zunanji politiki

pa bo hodila po mirovni cesti in želi živeti v prijateljstvu z vsemi svojimi sosedi. Novi kancelar je takole zaključil:

»Čas ima pri teh spremembah veliko vlogo. Imejte pred očmi stari pregovor: Dvakrat da, kdor hitro da. Čim hitreje bomo delali, tem brže se bo dežela notranje pomirila. Ljudstvo pričakuje od vlade, da ga bo vodila s krepko roko.«

Socialno-demokratski poslanci so nato odgovorili, da bo morala vlada pač vpoštevati tudi socialno-demokratsko gibanje, za katerim stoji 40 odstotkov ljudstva. Proti volji delavstva vlada ne bo mogla spremeniti

ustave. Tudi socialni demokrati so za spremembo ustave, toda le za tako, ki bo delovnemu ljudstvu v korist. Za spremembo ustave mora glasovati dvetretjinska večina zbornice, socialni demokrati pa imajo sami 71 poslancev od 156. Zato se bo morala vlada z njimi pogajati.

Domovinske brambe so novo vlado zadovoljno sprejele, ker upajo, da jim bo izpolnila vse želje. Začele so že ubirati milejše strune, posebno odkar je francosko in angleško časopisje začelo opozarjati, da je gibanje domovinskih bramb nevarno evropskemu miru.

papeštva. In te je deležen naslednik sv. Petra, Ahil Ratti, Pij XI. Bili so papeži, moške znanosti, priča o njih zgodovina in rekla bo besedo priznanja tudi o Piju XI. Bili so papeži, moške velike krščanske ljubezni, ki so bridko trpeli nad raztrganostjo krščanstva, ki so se trudili z vso gorečnostjo svojih duš, da bi bila Cerkev enotna, med število teh spada Pij XI. s svojim delom za ločeni krščanski vzhod. Bili so misijonski papeži, apostolski duh jih je gнал, da bi širili božje kraljestvo v širni svet, kdo ne bo priznal tega Piju XI., prvemu papežu, ki je posvetil prve kitajske, japonske škofe. Bili so papeži, ki se niso bali držav ne cesarjev, ki so za ceno preganjanj in za ceno lastnega življenja branili Kristusove resnice in božje pravice. Pisala bo zgodovina o Piju XI. tudi glede tega.

Toda ljubezen otrok ne ocenjuje, ne presoja del očetov, ljubezen ljubi sama iz sebe. So to dela velikih papeških osebnosti, ki so zvezana z njihovim nadnaravnim, božjim poslanjem, ali tudi najmanjši namestnik Kristusov, naslednik Petrov, ki je živlel po nekaj dni, mesecev, let (zgodovina jih pozna) in ni izvršil kaj takega, tudi o njem velja: Ti si Peter, to je Skala..., tudi o njem velja za nas, kar poje liturgija o sv. apostoli: »Bratje državljani svetih ste in božji domačini, vzdani na temelj apostolov in prerokov.«

Nadnaravni pečat, polnost Kristusovega poslanja, to je veličina, ki jo mora verni sin sv. Cerkve zreti v sv. očetu. In jo zre sam sv. oče. Ni zahteval za proslavo svojega zlatomašništva slavnostnih akademij, prireditvev, proslav. Jubilejno sv. leto je napovedal, svoje sv. oblasti razvezovanje se je poslužil in odprl s tem vrelce posebnih milosti in odpustkov. To naj bo tudi naša proslava po želji našega vladike, prevzvišenega kneza in nadškofa, ki je odredil škofijsko procesijo na Sv. goro za 7. oktober t. l.

Pax Christi in regno Christi — Mir Kristusov v Kristusovem kraljestvu — želja in geslo našega sv. očeta, naj bo naša prošnja.

Sv. oče Pij XI - zlatomašnik.

1879. — 1929.

»Nikakor ni res, da je stari Rim zato dobil cerkveno prvenstvo, ker je bil cesarsko mesto; marveč od zgoraj po milosti božji je Kristus podelil Petru vrhovno cerkveno oblast in prvi sedež med škofi... Cerkevno prvenstvo se ne podeljuje po milosti tega sveta, marveč po božji določbi.«

(Nauk sv. Cirila in Metoda.)

»Oh, kaj bi bila cerkev brez papeža? Bila bi čebelni panj brez matice — truplo brez glave — društvo, polno zmot in razprtij.«

(Ant. Martin Slomšek.)

»Kot najvišjega sodnika v stvareh vere priznavam onega, kojega priznavajo sv. Irenej, sv. Dionizij Veliki, sv. Manirij Veliki, sv. Janez Zlatoust, sv. Ciril itd., namreč sv. Petra, ki živi v svojih naslednikih in ki ni zastoj slisal Gospodove besede: »Ti si Peter — Skala in na to Skalo bom sezidal svojo Cerkev. — Potrdi svoje brate! — Pasi moje ovce!«

(Veropoved Vlad. S. Solovjeva.)

Dober otrok ljubi svojega očeta, svojo mater, jih spoštuje, jih uboga. — Da je oče bogat ali ne, učen in cenjen profesor ali preprost in neveden kmetič, da je knez in princ ali pa delavec z žuljavimi rokami in zagorelim obrazom, vse to ne določuje ljubezni dobrega otroka. — Prava otroška ljubezen vre sama po sebi iz prostega srca, ne ocenjuje, ne sodi svojega očeta, le eno ve: Oče je, ki mi daje življenje, ki me hrani, ki me oblači, ki me varuje, ki me vodi, ki dela, ki živi za me; za nas, za mater in za vso družino.

Božja družina, sv. Cerkev ima svojega poglavarja, Kristusa. Božji sklep je v Njem kot v glavi združil vse, kar je na nebu in na zemlji (Pismo Efež: 1, 10.). On je po svojem življenju in po svoji smrti odrešil človeštvo za nadnaravno življenje in hotel je, da vsak človek postane deležen tega življenja po Njegovi Cerkvi, v kateri On sam živi in deluje. Saj je On sam, ki pri sv. krstu prerodi človeško dušo za božje življenje, ki ji vrača izgubljeni dar v zakramentu sv. pokore, ki ga množi primerno za različno živ-

ljenjsko delo v ostalih zakramentih. In Kristus sam je nevidni duhovnik in žrtev, ki se ponovno daruje na naših oltarjih, da more hraniti naše duše s svojim sv. telesom in s svojo sv. krvjo, da so zmožne živeti po naukih Njegove modrosti in slediti življenjski poti, ki jo je začrtal s svojimi zapovedmi in s svojimi evangeljskimi sveti.

Pa je za nas neviden Gospod. In mi smo vendar ljudje, bitja, ki imamo telesnost in ne samo duha. Čutimo potrebo po vidnem predstavnstvu, po vidnem vodstvu tudi v božjih stvareh.

Zato je Kristus sam naši človeški naravi primerno postavil vidno duhovništvo. Po njem vrši svojo sv. službo v svoji Cerkvi, po njem uči, vodi, vrši sv. skrivnosti. In to je veličina papeštva, da je po sv. Petru, prvem papežu, prejel polnost Kristusove božje oblasti, Kristusovega božjega poslanja: »Kakor sem jaz neviden temelj svoje Cerkve, tako si ti o Peter vidna skala, na kateri sloni sv. Sijon nove zaveze. Kakor sem jaz nevidni poglavar, tako si ti moj vidni predstavnik. Potrdi svoje brate, pasi ovce, jagnjeta; uči, ukazuj, vodi so apostole, škofe in duhovnike in vse vernike. In jaz sem z vami do konca sveta.«

To je veličina, nadnaravna veličina

Okno v svet.

Kolonizacija v Romuniji.

Romunija je v svetovni vojni politično dosegla vse, kar je želela in je poleg tega še dobila mnogo ozemlja, kjer žive Neromuni. Tako je v Besarabiji mnogo Ukrajincev in nemških kolonij, v Bukovini ravnotako mnogo Ukrajincev in Nemcev, na Sedmograškem par milijonov Nemcev in Ogrrov. V Dobrudži pa mnogo Bolgarov in Turkov. V celoti tvorijo narodne manjšine nad eno četrtino vsega prebivalstva. Vendar pa niso k Romuniji priključeni vse dežele, kjer živi romunsko ljudstvo. Tako prebiva v predvojni Srbiji v timočkem okraju okoli 200.000 Romunov, nadalje kakih 50.000 v Macedoniji na grško-jugoslovanski meji. Med vsemi temi Romuni se v zadnjem času po-

javlja stremljenje, da bi se preselili v staro domovino, kjer je bilo stremljenje zelo prijazno sprejeto. Romunija daje tem kolonistom na razpolago ono zemljo, katero je potom agrarne reforme odvzela Madjarom in Nemcem na Sedmograškem ter Bolgarom in Turkom v Dobrudži. Vendar pa se vrši to preseljevanje Romunov v Romunijo še prav počasi.

Nova poljska luka.

Na obali Baltiškega morja so Poljaki v zadnjih treh letih zgradili pristanišče in mesto Gdinja, in sicer prav blizu Gdanskega. Gdansko je samostojna država pod varstvom Zveze narodov; obsega 1952 štirinajških kilometrov s 384.000 ljudmi, ki so skoro vsi (96%) nemške narodnosti. Da se poljska trgovina osamosvoji od Gdan-

skega, je poljska republika naglo povzdignila Gdinjo: pred vojno je bila tam vasica, leta 1921. trg z 2000 ljudmi, zdaj se tam dviga moderno mesto s 30.000 prebivalci, ki pa se zida in širi tako, da bo čez nekaj let lahko štel 150.000 ljudi. Celi deli mesta so šele načrtani v pesku, ulice označene

z majhnimi tablicami na kolih — toda mesto naglo raste, pristanišče se širi, v njem stojijo parniki s poljsko zastavo. Gdinja je lepo izpričevalo o notranji moči in gospodarskem napredku tega slovanskega naroda, ki živi v svojih državi.

ŽENSKI SVET.

Slovenska kmetica.

»Slovenska kmetica, še vedno te premalo spoštujemo! Pridna si pri delu, vedno si v skrbeh, da bi se ne podrli kak vozel hiše, da bi mož ne znosil preveč v pivnico, da bi se otroci ne spridili. Malo imaš od življenja, uboga ti mučenica! A tvoja je vendar zasluga, da je raztrgana slovenska domovina ostala skupaj! Te domovine prvi steber si ti, slovenska kmetica, ki spiš navadno na slami in pod raztrgano odejo ter ješ, kar možu in otroku ostane!«

Ta globoki slavospev na našo kmečko ženo je napisal pisatelj Tavčar v svojem najbolj občutenem spisu »Cvetje v jeseni«. In resnično je, kar je povedal. Če bi se slovensko ljudstvo ne bilo rodilo iz kmečkih mater, ki so znale garati in trpeti, delati in živeti v pomanjkanju, bi bili mi v borbi življenja že davno zmlinčeni! Delavnost in vernost slovenskega kmečkega ženstva je prišla v pregovor. Na ta dva tečaja je slovenska mati oprla naše družine, da se niso sesule.

Pa je danes tudi tako?

Neki vodilni slovenski list se je pred dnevi vprašal, čemu propadajo naša kmetijska gospodarstva. Odgovarja, da je temu v precejšnji meri kriv mlajši ženski rod po naših vaseh. Tudi za našo ožjo domovino velja ta trditev.

Dekleta so se odvadila težkega dela, vkopanosti v zemljo in družino

ter so zahrepenela po lažnejšem življenju. Vzroki niso toliko gospodarske narave, marveč bolj moralni. Menda ne bo nihče ugovarjal, če rečemo, da je npravna razrvanost po vojni objela tudi naš ženski rod po deželi in ga potegnila v veletok lažnega uživanja. Če že v resnici ne uživamo, pa vsaj hrepenenje za tem je v dekliški duši in to hrepenenje po nekem boljšem življenju, kot ga je imela njena mati, vleče dekleta z rojstne grude v mesto in celo v Ameriko.

Res je, da so marsikje naše kmečke žene po krivdi mož prava delovna živina. Njen delavni dan znaša 13 do 14 ur. Najprej doma otroci in živina, potem kuha, polje, pa spet kuhinja, hlev in pospravljanje do pozne noči, to je vsakodnevna usoda večine naših kmečkih mater. Mož si že še privošči zvečer oddiha in v nedeljo popoldne pol litra v družbi; na ženo in da bi ji dal razvedrila čisto ne pomisli.

Takega trdega življenja, ki pa ima obilo, obilo tihih in srečnih uric, se sedanja kmečka dekleta boje. »Grem v mesto služiti«, reče materi doraščajoči deklič in si misli, kako bo lepo v svetlem, šumečem mestu, polnem zabav, kjer ni treba trdo delati, nositi težkih škafov in polen. In koliko deklet, ki bi lahko kot žene tri ogle naših kmečkih domov podpirale, je že mesto požrlo. Pa še eno vprašanje je, ki je ne gre prezreti. Za žentev godna kmečka dekleta niso več zadovoljna s kmečkim ženinom. Iščejo takih, ki imajo kako službo v mestu, četudi je slaba. Mislijo, da bodo lepše živele

in ne pomislijo, da ni sreča v uživanju (marveč v zadovoljstvu s tem, kar kdo ima. Zato pa je tudi vedno manj deklet, ki bi bile voljne docela in z notranjim prepričanjem dvigniti vrednost prave kmečke gospodinje do nekdanje vrednote.

Pri nas je pa še nekaj, kar razkraja kmečke plasti: vedno večje izseljevanje našega ženstva z dežele. Tu pa še prav ne držijo gospodarski razlogi, češ moram z doma, ker ni dovolj kruha za vse. Da gre možki čez morje za kruhom je razumljivo, dekleta pa gredo po veliki večini le zato, da bi »bolje živela«. In kje je to »boljše življenje?« Morda življenje služkinje v kaki argentinski družini? Delavke v tovarni ali celo na farmi, brez domačega zraku, zemlje, ljudi, govorice?

Mi vsi pozabljamo, da je v kmečkem življenju, med Bogom in zemljo, pravi vir ljudske in narodove sreče. To srečo ustvarjati so predvsem poklicana naša dekleta. Ni treba po starem kopitu in le v garanju za vedno večje imetje, toda še manj z begom z domače kmečke grude. Nazaj s širokih cest hrepenenja po lažnem življenju v delavno resničnost blagoslovljenega kmetiškega življenja, da postane slovenska kmetica v resnici prvi steber naše domaćije!

Fabrika in kuhinja.

(Napisala delavska mati.)

Ob sedmih zjutraj moram biti v fabriki. Moji trije otroci še spiyo, ko zakurim in skuham kavo. Zbudim jih, umijem in napravim, jim dam jesti in naročim naši Milki, ki ima dvanajst let in je za kuharico, kaj naj pristavi k ognju.

Moj mož je brez dela in zato služim samo jaz. On kuha, kar zna, pometa in pere. Hudo mu je, da mora biti tako. Pa kaj čemo!

V fabriki sem osem ur. Kosilo mi nosi hči. Včasih je prismojeno, včasih surovo, pa se že boljša. Zato pa večerjo sama skuham boljše, kakor me je mati učila. Zaslužim enajst lir na

Fr. Heller:

ODISEJ SE VRAČA.

Brinkestad, 23. maja 1911.

Ljubi Lavertisse!

Tiger je odprl žrelo, da bi zasadil zobe v vabo. Bližata se mi dosežen namen in hiter odhod v London. Med nama povem, da nimam nič proti temu. Verjeti začnjam, da je čudaški lord zadel s svojim izrekom o Parizu, Londonu ali osrednji Afriki pravo.

Za sedaj pisem tvrdk Bentham, Croswell in Leeds & v Londonu še ne morem uporabiti. Toda kakšen trgovski dopisovalec se je z Vami izgubil, Lavertisse! Vaših pismih je tisti neposnemljivi poudarek dostojanstvene, velikanske resnosti, ki sije iz pisem vseh angleških tvrdk. In Vaše popisovanje podrobnosti! Občudovanja vredno! Ako bi ne bil profesor Pelotard, bi hotel biti Pierpont Morgan*) in Vas imeti kot svojo prvo moč.

Toda k stvari. Tudi jaz sem izvršil nekaj dela, s katerim sem zadovoljen. Poglejmo, ali ste tudi Vi.

Po svojem razgovoru z desno roko gospoda pl. Marcka sem imel mnogo vzroka pričakovati ali neposredno približanje tega gospoda ali pa tudi majhen poskus od iste strani, pogledati skrivnostnemu puščavniku v Brinkestadu na skrivaj v karte. Ker sem kot mnogi slavni modroslovci do neke stopnje mizantrop,***) se mi je zdela možnost zdela verjetnejša. Zato sem vprašal samega sebe: Kaj mislim, da bo gospod pl. Marck v tem slučaju storil? Odgovor je bil dan sam od sebe: preskrbeti si želi poskusne kose tistega, kar mojih dve sto deset vsak dan lomi v Brinkebergu. Ako mu vtihotapim v roko pripraven poskusni kos, je stvar v teku enega tedna zrela in jasna. In zato sem sklenil, da bom, preoblečen kot navaden delavec, sledeče noči tam gori stražil.

V začetku je bilo nekam enolično. Prvo noč sem korakal okoli prostora, dokler ni ura udarila tri, eno ur pred solničnim vzhodom, ne da bi videl najmanjšo stvar, in v naslednjih dveh nočeh je bilo prav tako. Začel sem resnično za pol odtenka bolje misliti o vesti gospoda pl. Marcka ali vsaj o njegovi previdnosti, ko je četrta noč dala zaželeni uspeh.

Ura je bila dve, najtemnejša ura noči, ko se je, da govorim v slogu starih pošteni roparskih romanov, neka postava, ki ni mogla nič zakriti, preže priplazila skozi nočno tmino. To je bil moj dobri prijatelj Nordén; gospodu pl. Marcku je bilo očitno zoperno, dejanski sodelovati. Pod eno pazduho je okrinkani nesel torbo precejšnega obsega. Previdno jo je pritisknil nase, ko je plezal čez mrežo ograje, ki sem jo gledel na ta morebitni poskus očistil bodeče žice. Tik za njo sem to noč in pretekle noči svoje

dan — to ni veliko za pet ljudi, kaj ne? Polento jemo, krompir, zabela je draga. Žal mi je za otroke, jih težko vzgajam, ko so pol dneva brez mene. Ko sem se poročila, se mi še sanjalo ni, da bodo prišle take stiske. Pa se je treba privaditi in za otroke rada delam. Bo že Bog pomagal, da so le pridni in zdravi.

Pogovor s služkinjo.

V naših mestih služi na stotine deklet. Služkinje, dekle, kuharice, pestunje, sobarice. Govorili smo z eno naših služkinj in jo vprašali, kakšne želje imajo njene tovarišice. Naša Metka, resno dekle pri tridesetih letih, pravi:

»Prvo, kar si vsaka želi, je lastna soba. Soba, pravim, ne luknja brez oken, ne kopalnica s cementnim podom, kot je mnogokje. Sobica, pa naj bo še tako majhna, je prva naša želja.«

»Drugo je, da imamo dovolj časa za spanje. Po tovarnah delajo osem ur. Me bi bile zadovoljne s štirinajsturnim delavnikom. Tako da bi nam ostalo osem ur za spanje, dve uri pa še zase, za šivanje, branje.«

»Tretjič mnoge služkinje tožijo, da jim gospodinje niti toliko časa ne dajejo, da bi ob nedeljah mogle v cerkev. Posebno tu v Trstu se mnogim tako godi. Gospod urednik, potrkajte jim malo na vest!«

»Glavno pa je, kako ravnaajo z nami. Kjer je gospodinja dobrega srca, se lepo živi, četudi treba trdo delati. Zato pri izbiiri službe gledamo bolj na srce ko na plačo.«

Žensko zborovanje v Berlinu.

Letos od 17. do 22. junija se je v Berlinu zbralo okoli 2000 ženskih zastopnic iz 42 raznih držav. Med njimi je bila tudi Slovenka gospa Štebijeja. Zboroval je 11. kongres svetovne ženske zveze. Na dnevnem redu so bila sledeča vprašanja: državna pripadnost zakonske žene, enakopravnost ženske v zakonodaji, enaka moralna postava za oba spola, pobijanje trgo-

vine z dekleti, enake delovne možnosti za oba spola, delo ženske v državi in občini.

Tu se je pred vsem sprožilo vprašanje o ženski volivni pravici. Danes imajo ženske volivno pravico le v 21 državah: v Nemčiji, Avstriji, Češki, Danski, Finski, Angleški, Holandski, Ogrski, Ukrajini, Islandu, Indiji, Irski, na Jamajki, Litavski, Luksemburgu, na Novem Fundlandu, na Novem Zelandu, v Norveški, Švedski, na Rodeziji in v Združenih ameriških državah.

Kaj nam z dežele pišejo?

Iz tržaške okolice.

Kontovelj. — Pred dnevi smo sprejeli k večnemu počitku 22-letnega mladeniča Edvarda Daneua, ki se je bil ponesrečil v pristanišču. Čuje pri Pulju kot podvodnik. Bil je vzor mladeniča, vzoren sin, brat in prijatelj, priljubljen pri svojih tovariših. Vedenje njegovo ni bilo vedenje mladeniča, ampak resnega, že izkušnega moža. Zapustil je domačo grudo, da si zasluži grenki kruh drugod in svojim pomaga ali ugrabila ga je prerana in kruta smrt. Naj mu bo zemlja rahla in Bog, kateremu je tako rad in pridno prepeval slavo v naši domači cerkvi, naj mu podari zaslužen mir in počitek! Potrjim staršem, bratom in sestrici naše iskreno sožalje!

Barkovlje. — Lani je tvrdka Moroz Dolenc izdelala načrt za 20 km dolgi vodovod po tržiški cesti. Takoj so se lotili tega ogromnega dela. Skopati je bilo treba 3 m široke in 4 m globoke jame. Pri delu je bilo zaposlenih tudi dosti naših ljudi s spodnjega Krasa. Tudi tem se je treba zahvaliti, da je tvrdka že v 12 mesecih delo skončala in da bo 20. novembra prvič pritekla voda v Trst po novem vodovodu.

Čuje se, da bodo po Vipavskem delali nov vodovod za 3 milijone lir. Dajal bi vodo 20 občinam. Tu bodo tudi naši ljudje prišli do zaslužka.

Prosek. — 15. septembra so Prose-

Pred kratkim je Kemal paša dal turškim ženam občinsko volivno pravico.

Celotno zborovanje pa je stalo pod utisom velikanske mirovne sprave med ženami vseh narodov. V vseh govorih se je poudarjala ena misel, da morajo ženske ustvariti trajen mir med narodi. Matere so, ki dajo življenje, one imajo tudi pravico o njem odločati!

Zborovanje je prav lepo uspelo in bo nemalo pripomoglo k pravemu sosedstvu med razdvojenimi narodi.

čani in Kontoveljci, kakih 130 oseb, poromali na Sv. goro. Ob 4h zjutraj smo imeli doma mašo in obhajilo ter smo se na to odpeljali v potniških avtomobilih.

Vračaje se s Sv. gore smo si ogledali novo goriško stolnico, popoldne pa mirenski Grad, kjer smo imeli blagoslov. Zahvala za lepo uspelo rožmanje gre predvsem č. g. Križmanu.

Sv. Ivan pri Trstu. — V naši cerkvi ni pravega reda. Nekatere ženske gre do na desno stran v moške klopi, možki pa morajo stati ali pa klečati. G. župnik je večkrat s prižnice opominjal, a vse to ni nič pomagalo. — G. župnik je tudi dal popraviti staro cerkvico in prenoviti stopnice, ki so bile prej razbite. — Čuje se, da bodo zidali na Sanji dvanajst novih hiš s sto in dvajsetimi stanovanji za uradnike. — Preteklo soboto in nedeljo sta se poročili z mašo dve vrli članici Marijine družbe in cerkveni pevki: Antonija Birsova z g. Romanom Šušmelom in Hermenegilda Miheličeva z g. Ivanom Slavcem. Pri maši jim je pel cerkveni zbor. Želimo obilo sreče in božjega blagoslova! Tončki pa srečno pot čez lužo!

Sv. Križ pri Trstu. — (Lov na tune in drugo.) — Že več kot mesec dni se vrši ob naši obali vsakoletni lov na tune, posebno vrsto velikih okusnih rib. Lov ni vedno uspešen, kajti naši ribiči lahko čakajo cele dneve in tedne — v mesecih avgustu, septem-

mu nočnemu obiskovalcu na čast zgradil dva majhna hrička poskusnih kosov, ki ste jih Vi napravili. Dovolite, da Vam izrečem svoje priznanje za njihovo čisto prirodno zunanost. Postava se je sklonila nad kup in hlastno vtaknila nekaj kosov v žep. Tedaj pa je prišel čas, da posežem vmes. »Hal-lo!« sem zarjul s svojim najodurnejšim basom, planil iz svojega skrivališča ter naravnal svojo električno svetiljko naravnost na obraz gospoda Nordéna. »Kaj delate tukaj?« Gospod Nordén se je umaknil in poskušal priti iz dosega svetlobnega stožca. Rinil sem ga proti mreži in ponavljal svoje vprašanje z najbolj grozovitim glasom, ki sem ga mogel spraviti iz sebe. »Prav nič,« je jecljal. »Prav nič...« »Ali se mi poberete takoj, sicer...« Ni mi bilo treba do konca izgovoriti. Gospod Nordén je kot dirkaški konj zletel preko ograje in izginil s svojo torbo proti mestu.

In čudno, danes, dva dni kasneje, prav tisti čas, ko so lahko dobili kemično analizo (poročilo o sestavi, op. prev.) Vaših poskusnih kosov, sem prejel od tvrdke gospoda pl. Marcka pismo, ali bi oni kot stari izvozniki ne mogli biti tako srečni, da bi stopili z mano v zvezo. Odgovor na to sem pravkar odposlal: ako mi gospod pl. Marck hoče izkazati prijaznost svojega obiska, lahko o tem in onem govoriva.

Vaša trgovska pisma (t. j. pisma tvrdk Bentham, Croswell in Leeds v Londonu) bodo že ena točka tega razgovora. Glede tega sprejmete lahko vsako stavo, ljubi Lavertisse. In ako se zelo ne motim, se bova v teku enega tedna videla, in gospod pl. Marck bo že opazil, v kakšno osje gnezdo je, ne da bi slutil, dregnil, ko jo je mučil.

Lavertisse, midva postajava popolna viteza okrogle mize, kadar gre za brambo žena. Vaš prijatelj Pelotard.

Pripis: Za božjo voljo ne pozabiti natančno ob danem udarcu zvona tako brzojaviti, kot sem Vas brzojavno prosil.

Monakovo, 6. junija 1911.

Ljubi Lavertisse!

Človek obrača, kdo pa obrne? Ah, tisoč strel, kot bi Vi prav gotovo ne bili rekli, ker bi bili brez dvoma rekli še mnogo hujše stvari. Ah, jaz ubogi, slepi krt, ki sem mislil, da sem grad svojega sovražnika podkopal, medtem ko sem samo zemljo malo zrahljal. To pismo pišem samo, da si nekoliko olajšam srce, kajti ko boste pismo prejeli, bom istočasno tudi jaz tam; toda duška si moram dati.

Tisti dan po mojem zadnjem pismu me je gospod pl. Marck obiskal. Ali sem Vam ga popisal? Zdi se mi, da ne. Rad pa bi to storil nepristranski, kot si lahko mislite, toda Bog ve, ali morem. Uboga, uboga mala Mara! Saj

bru in oktobru — v posebnih čolnih, tonere imenovanih, na ribe, ki prihajajo od obeh strani od Trsta ali od Devina, v majhnem ali pa — v zelo redkih slučajih — tudi v obilnem številu, da jih obkrožijo z mrežo trete imenovano in nato privlečejo na obal. Vsa leta po vojni je bil lov pičel. Pretekli teden pa se je posrečilo eni skupini ribičev zajeti okoli 350 tunov s težo do 20 kg. Bil je res obilen ribji lov. Dal Bog mnogo takih! Zadnji tak obilni lov je bil pred 11 leti.

Pred kratkim sta se poročili v tujini dve naši mladenki, in sicer Emilija Strgonšek v Parizu, kamor se je podala pred leti služiti, in pa učiteljica Darinka Košutova na Brezjah, kjer se je poročila z domačinom drjem A. Kraljem, zdravnikom splošne ljubljanske bolnišnice. Obema obilo sreče v njunih novih domovinah! — Naši vinogradi obetajo dobro. Trgatev se bo pričela 1. oktobra.

In še dve novici! Imeli smo pred zadnjo nedeljo zopet plesno prireditev, ki ji bo menda v kratkem sledila druga. — Veselje je vladalo po naših vinogradnih preteklih dni. S pridelkom smo na splošno zadovoljni. Naši vinogradniki so sicer sklenili, da bodo začeli trgati 30. sept. Pa nekaterim nezadovoljnejšem se je mudilo in ne meneč se za sklep, so začeli že s 25. p. m. Ali so se bali, da se jim grozdje skisa? Ostali seveda so jim sledili, tako da je bila trgatev do 30. že končana. Vinogradniki, kje je predvojna sloga?

S Krasa.

Skopo. — (Cerkev. — Voda.) — Suša je tudi pri nas že jela pritiskati na grozdje. Če bi ne bilo oni teden malo zmočilo, bi že prej začeli s trgatvijo. — Ker popravljamo cerkev, imamo mašo na prostem na farovškem dvorišču. Ko bo cerkev dogotovljena, bodo prišli tudi zvonovi. Potem bomo obhajali prav lep farni praznik. — Kdaj se bo to zgodilo pa še ne vemo, ker se krajevna oblastva premalo brigajo za cerkev. — Pri nas

sem vendar vedel, da so ženske v svojih čuvstvih bolj slepe kot molji, in to je menil o tebi, Mara, tudi ostali svet, ko si nekoč dala prednost meni, toda...! V francoščini imate izvestno besedo, ki se glasi »rastaquouère« (častitižen človek brez globlje izobrazbe; ki se povzpne iz nizkega družabnega položaja zelo visoko; velikašar; op. prev.); to Vam da osnovno potezo osebnosti gospoda pl. Marcka. Gladek, brezobziren izkoriščevalec vseh možnosti in vseh ljudi. In njegova zunanost? Taka, kot mora biti zunanost takega človeka. Zelo lepi, temni, nalahno osiveli lasje, zraščene obrvi in temni, pristriženi brki. Sveža, švedska polt; gospod, ki zna živeti à la carte (t. j. ne glede na ceno, op. prev.), in sicer v gostilnah in tudi drugod v življenju — rastaquouèreski ženskar. Groza me obide, kadar si poskusim predstaviti njegove najintimnejše dvogovore z Maro.

smo imeli vode v vodnjakih vedno dovolj. Lahko rečemo, da vodovoda ne potrebujemo. Saj je bil v suhi suh, ob moči pa ima vsak dovolj vode.

Ivanjgrad pri Komnu. — (Šola. — Slabo leto.) — 23. sept. smo otvorili po šolski sv. maši novo šolo za vasi Ivanjgrad in Zagrajc. Trudili smo se za njo že 30 let. Zdaj ne bo več treba našim otrokom hoditi v daljno Gorojansko. Začasno je šola v zasebni sobi. Obljubljeno pa je, da bo tekom šolskega leta preurejena bližnja stavba za primerno in sposobno šolo.

Ivanjgrad je imel letos izredno sušo. Voda je primanjkovala skoro na splošno od marca meseca. Zadnjih 14 dni so morali vsi voziti vodo iz Komna za živino in ljudi. Radi tega je letina bolj slaba. Pred tremi leti smo imeli blizu 300 kvintalov žita — letos pa ga ni bilo niti 30 kvintalov, ker se ni obneslo seme nove pšenice v hudi zimi. Preorali so njive in vsadili kornjo — a jo je suša pobrala. Krompirja je za pol letine, sena in detelje komaj tretjina. Jesenskih pridelkov skoraj nič. Trgatev je obetala dobro — a radi suše bo komaj srednja. Nekateri so že potrgali — drugi pa tržejo.

Štorje pri Sežani. — Ko sem se preteklo nedeljo vračal z daljšega sprehoda z Nanosa, sem se za nekaj časa ustavil tudi v Štorjah. Da bi pa ne sameval na cesti sam kot berač na »žeganju« sem krenil v Drečjevo gostilno. Vtaknil sem se v pogovor s krčmarico, katera pa mi ni hotela nič važnega povedati, najbrže iz strahu, da bi njenih besed dobesedno ne dal na protokol! Prav je imela!

Od tam sem šel pohajkovat po vasi. Po klancih in ulicah sem srečaval vaše mamice, ki so me zvedavo ogledovale. Pri neki obcestni hiši, kjer se je včasih reklo »pri Bedgarju« pa je bila zbrana gruča deklet v svili in baržunu. — Če imajo njih očetje z beko zvezane čizme in špico za »knof«, to nič ne dé, samo da so one lepe! Ostrižene so bile na »bébé«, kar je v štorškem mestu že delj časa navada.

Pred cerkvijo sem dobil ravno mež-

Ako bi Vam mogel opisati najin razgovor, Lavertissel! Začel je previdno, čisto diplomatično. Poskušal me je pripraviti, da bi izigral; svoje karte bi pa rad ohranil skrite. Njegova tvrdka da se je že dolgo časa bavila z izvozom kot svojo posebno stroko in razpolaga z izvrstnimi zvezami, kar zadeva tovarne proge, ako bi te utegnile postati potrebne. »Ah«, sem rekel, »zelo verjetno je, da bom v kratkem potreboval mnogo prevoznih sredstev; zato je dobro, da leži Kristianshamn ob morju. Železniška zvezza je pa klaverna.« Gospod pl. Marck je to priznal. Ali bom ta prevozna sredstva potreboval v najkrajšem času? »Najbrž.« sem odgovoril, »lahko si n. pr. ogledate to pismo tvrdke Bentham, Bentham & Bentham, velike londonske livarne, o kateri ste najbrže že slišali.« Gospod pl. Marck je pismo vzel in ga hitro prebral... »Baker!« je končno rekel s hlinjenim

narja. Hotel sem ga pobarati, če bi me pustil v zvonik, da si ogledam oni znameniti zvon, ki so ga Štorci dali pred leti preliti. Ker pa vem, da so vsi mežnarji na take pohajke hudi, sem to opustil. Ogledal sem si raje razvaline okrog cerkve, ki pričajo, da so nekdanje Štorje imele več hišnih števil kakor dandanes.

V Štorjah sem takoj na prvi pogled nekaj pogrešal: namreč vaše kapelice! Nekateri Štorci imajo namreč v svojih hišah izdolbene nekake dupline, podobne kapelicam, toda namesto svetih podob in kipov, gnezdiijo v njih škorci, čuki in vrane.

Iz Gor.

Tolmin. — (Tečaj za ročna dela. — Novi grobovi.) — V ponedeljek se je pričel tečaj za umetno vezenje, ki ga prireja družba »Singer«. Ker se je vršil že lani meseca maja, bo letos nekako nadaljevanje. Vrši pa se ne tam, kjer lansko leto, ampak v prostorih fašija. Vezenje na stroj poučuje gđ. Demšarjeva. — V četrtek, 26. septembra je umrla v visoki starosti Marija Oblesčakova (p. d. Čičeva). — V soboto pa je umrl v Rimu Josip Cullino, poročen v Tolminu. Bil je uslužben pri železnici, pa ga je vlak nenadoma povozil. N. v m. p.!

Sv. Lucija. — (Slovo in pozdrav.) — S težkim srcem smo se poslovili od našega dobrega in priljubljenega č. g. župnika Jožeta Abrama. Marsikatero oko je oroselo, ko je preteklo nedeljo z velepomembnim govorom jemal slovo. Enajst let je bival med nami. Trpel, neumorno delal in kot najboljši oče skrbel za naš dušni in telesni blagor. Bil je najvzornejši vzgojitelj naših otrok, ki so ga tako zelo ljubili. Zlati nauki, ki nam jih je vedno in vedno, posebno pa ob slovesu, polagal na srce, bodo naš najdragocenejši zaklad, ki ga hočemo zvesto čuvati — do smrti. S hvaležnim srcem mu želimo na novem mestu v Pevni obilo božjega blagoslova.

Novodošlega našega župnega upra-

začudenjem — saj sem vendar vedel, da je medtem že dal preiskati poskusne kose gospoda Nordéna. — »Baker ste našli, tu gori?« — »Bo že res, kot vidite,« sem rekel mrzlo. »Na srečo rastejo cene bakra na trgu in odstotek, ki so ga na Angleškem ugotovili v mojih rudah, je menda izredno visok. Livarna Leeds v Londonu je ugotovila — poglejmo, kje je to? ...« — »24.7. kajne?« je rekel gospod pl. March ter se ugriznil v ustnice. (To je bil najbrž odstotek, ki ga je sam našel v Vaših poskusnih kosih.) — »24.7.« sem rekel z največjim začudenjem, »ne, več kot 18 niso našli in to je baje nenavadno visok odstotek. Croswell v Londonu, ki je tudi prejel poskusne kose, je našel 16.9 in se zelo zanima.

(Dalje.)

*) Svetovnoznani bogatin Združenih držav.

**) Ljudomrzec, človek, ki je prepričan o slabosti človeške narave.

vitelja č. g. Jankota Premrla pa naj srčneje pozdravljamo; želimo, da bi se prav dobro in zadovoljno počutil med nami!

Klavže pri Podmelcu. — (Smrtna nesreča.) — Dne 14. septembra se je smrtno ponesrečil v Mirni peči v Jugoslaviji 24 letni mladenič Franc Šorli iz znane Strojceve družine iz Klavž. Pokojni je bil blag in miren mladenič. Pred 2 letoma je prišel od vojakov iz Tripolisa, potem je šel k svojemu svaku v Jugoslavijo. Tam ga smrt. Pokoj njegovi duši, preostaliim je sedaj na cirkularni žagi doletela naše sožalje!

Sedlo. — (Letina. — Nesreče. Nepotrebna bolezen in drugo.) — Novi dopisnik iz Sedla nam piše: Z letino, hvala Bogu, smo zadovoljni, glavna pridelka sirk in krompir kažeta na splošnem dobro. Odpo vedalo pa nam je sadje, mošta ne bo. Brezposelnih pri nas to leto ni, dela je bilo precej; pri uravnavi hudournika Bele in pritokov je zaposlenih tudi veliko domačih ljudi. Dne 4. septembra smo imeli kar tri nesreče. V hišo spodnjega Bendarona je udarila strela, pogorel mu je hlev. Pri gašenju se je ponesrečil fant Jožef Baloh. Padel je z zida na tla. Isti dan se je potolkel mlajši sin Moka s Stanovišč; padel je s kolesa in si polomil rebro.

Kakor je bilo vsem dobro znano, je slovelo Sedlo za najhujše pravdarsko gnezdo. Zadnje čase pa je bilo opaziti zboljšanje. Toda, glej spaka, spet začnajo trkati z glavami ob zid. Bog zna, kdo bo trši, glave ali zid? Pamet ljudje božji in potrpljenje drug z drugim, pa ne bo stroškov ne za zemlje merca ne za odvetnike. — Glede elektrike in obljubljenega vodovoda, je bilo dosti kokodakanja. — Po smrti domačega obč. načelnika imamo že drugega prefekturnega komisarja. Upamo, da nam sedanji zniža občinski proračun, kar je po navodilih vlade in prefekture. — Popravo pokopališča in vseh treh cerkva dela čast častitemu g. vikarju Andrejšku. Novi zvon pa dela mnogo nepotrebnih kritik. Ali bi se ne dal preizkusiti? Mlekarna posluje vedno in ravno mlekar na nam daje upanje, da ne propa demo.

Logje. — (Kako živimo?) — Malo se oglašamo iz naše vasi, čeravno bi se dalo tu pa tam mnogo pametnega in koristnega poročati. Pri nas je skoraj vsak drugi možki dober mizar ali zidar in »palirjev«, izkušenih in podjetnih, imamo lepo število. Še celo v daljni Pijemont je peljal preteklega leta naš Lavrenčič precejšnjo četo domačinov, ki so se po preteku par mesecev vrnili domov z lepimi stotaki. V današnjih resnih časih je to kaj lep denar in ko bi se ta polletna zaposlitev redno vrstila, bi marsikomu ne bilo treba iskati si potrebnega kruha tam za ono veliko lužo. Deželi Pijemont in Lombardija bi gotovo nudili obilo dela in zaslužka našim zidarjem, podajcem itd., ker ti dve deželi sta močno industrijski in poljedelski, a primanjkuje jima zgoraj navedenih delavnih moči, za kar bi pa bili naši Kotarji iz

vrstno sposobni. — Saj po naših dolinah tja gor do Dunaja ni ceste in poti, potoka in hudournika, ki bi ga naš delavec ne poznal. Tudi v tem letu je zaposlenih pod Poldetovim vodstvom obilo naših mož in fantov.

Mlekarna, ustanovljena pred 4 leti, dobro napreduje. Še najbolj zagrizeni nasprotniki so se končno le spoprijaznili z njo, ker so uvideli njeno veliko korist. Preje smo zbirali, spravljali, merili in zarezovali križe-kraže na one slavne palice, sira in denarja pa le ni bilo od nikoder. Sedaj pa, hyala Bogu, smo preskrbljeni vsaj za davke. Toda pri tem moramo skrbeti, da bo naša mlekarna odgovarjala vedno bolj zahteavam današnjih razmer. Predpogoj njenega napredovanja pa je odvisen od kakovosti in količine njenih izdelkov, kar se doseže z umnim vodstvom, izučenim mlekarjem in z marljivimi in gospodarsko naobraženimi člani. Sicer pa naj se v prihodnje še kdo drugi oglasi. Saj ni treba, da je ravno učeno zapisano, glavno je, da so misli, želje in dejanja navedena, a drugo bo že g. urednik lepše zaokrožil in povedal.

Pečine. — Po dveh mesecih počitnic je naš rojak č. g. novomašnik F. Jeklin nastopil službo kaplana v Tolminu. Ob odhodu se mu iskreno zahvaljuje, da nam je teh par mesecev opravljal cerkveno bogoslužje. Po 7 letih smo imeli redno dnevno sv. mašo, ker drugače nimamo stalnega duhovnika. — Po 14 letih samovanja bo dobil naš veliki zvon v kratkem družbo. Vlita sta že dva zvona za našo cerkev. Upamo, da bosta do vseh svetih že oznanjala slavo božjo.

Čezsoča. — Po dolgotrajni suši smo dobili spet malo blagodejnega dežja, ki je deloma ugodil našim potrebam po vodi, ki je močno primanjkovala v naših vodnjakih. — Pridelki so radi suše le bolj pičili: krompirja in fižola je še precej, a koruze ne bo skoraj nič.

— Na naš sejm smo imeli prvič po vojni procesijo, ki pa radi večje ugodnosti ni šla koder poprej. — Kljub slabim časom se mi veselimo. V ponedeljek po sejmu smo mislili, da je pust, ker so se nekateri vozili po vasi vsi z rožami okinčani; nekdo je radi nerodnosti dobil lepo znamenje na nos. — V Argentinijsko sta odšla Baldomir Čopi in Kristina Kravanja. Želimo jima obilo sreče v tujini! — Poročila sta se Jožef Bizjak in Pepca Ivančičeva. Bog jima daj srečo!

Iz Vipavske doline.

Rihenberk. — V nedeljo, dne 22. septembra smo obhajali običajno »bendimsko kvaternico«. Nekateri možakarji so uvideli, da se bo dalo iztisniti ob tej priliki marsikatero težko prislužno lirico iz žepov nevedne mladine, zato so priredili ples. Še zmenili se niso ti ljudje, ko je g. župnik osem dni prej oznanil, da če se bo vršil ples, se ne bo vršilo običajno cerkveno slavo s procesijo okrog cerkve. Možje, ali se ne zavedate, da s tem žalite in ubijate verski čut ljudstva?! V teh težkih časih navajati mladino k zapravljanju je zločin! Ta

dan so priredili tudi neke vrste srečolov, katerega dobitka sta bila tele in ovca. Zelo vesel je bil tisti, ko je videl, da je njegova srečka zadela telička, še posebno z ozirom na to, ker je zjutraj obljubil nekemu fantu 20 lir, če bo prepeljeval živinčeti po semnju. Ovco je pa dobila neka gospodična iz Trsta.

S prvim oktobrom nas zapusti naš občinski tajnik g. Macora. Prestavljen je v Ajdovščino. S svojim resnim in nepristranskim vedenjem se je vsem prikupil in si pridobil spoštovanje. Ob slovesu mu želimo vse najboljše v njegovi novi službi.

Sv. Mihael. — Letina nam je vsega dobro dala. Žito je lepo uspelo. Ali ne bi kazalo, da bi kot v starih časih zopet začeli sejati žita? Sena je bilo manj kot lani. Pa tudi ni čuda; saj pustimo celo desetletja travnike brez gnojil, češ trava bo že zrasla. — V nedeljo so bili pri nas štrukliji, ker smo imeli god našega patrona. Blagoslov je bil v naši cerkvi tudi popoldne, kar se že dolgo ni zgodilo.

Brje. — Naša cerkev sv. Cirila in Metoda dobro napreduje. Tam, kjer smo včasih hodili v vinograd »Vinarskega in sadjarskega društva«, bomo od zdaj hodili v vinograd Gospodov. 13. oktobra bomo že imeli na Brjah hvaležno sv. mašo. Žal, da nas ne bo še vabil zvon sv. Cirila in Metoda, ker je še v livarni.

Iz Istre.

Jelšane. — (Dvoje porok.) — Te dni smo bili prav veseli v naši vasi. Poročila sta se dva para. Dne 11. t. m. se je poročila Danica Stembergerjeva, dolgoletna sotrudnica in pevka bivšega Tamburaškega in pevškega društva z Josipom Hrvatonom. Prizor, ko so jo društveniki pozdravili in ji zapeli, je bil nad vse ganljiv. — V nedeljo 15. sept. se je poročila Franica Surina iz Rupe s Konstantinom Udovičem iz Jelšan. Tudi temu so naši vrli pevci zapeli »Hišica očetova.« — Oba mlada para nas bosta kmalu zapustila ter krenila v Zedinje ne države Amerike. Zvestim našim sinovom želimo najboljšo srečo v novem stanu ter da bi se nas vedno spominjali, ne pozabili na rojstno vas in ohranili to, kar so se lepega in dobrega tukaj naučili.

Jelšane. — 27. p. m. se je zgodila na državni cesti onkraj Rupe, smrtna nesreča, katera je zahtevala življenje enega družinskega očeta. Henrik Pompini iz Ankone je vozil z vso naglico proti Reki. En kilometer naprej od Rupe, se je srečal z avtomobilom in več vozovi. Ker pa je vozil prenašalo, ni mogel ustaviti in je zadel v avtomobil tako nesrečno, da je odletel z glavo v kup kamenja. Bil je na mestu mrtev; pripeljali so ga na jelšansko pokopališče, odtod pa v Ankono.

Kubed. — (Sv. misijon. — Zahvala.) — Župni urad v Kubedu se prav toplo zahvaljuje vsem onim, ki so pripomogli, da je sv. misijon, ki se je vršil od 8. do 16. t. m., potekel tako vzorno in veličastno. Pred vsem gre seveda najiskrenejša zahvala preč.

gg. misijonarjem, ki so z vžigajočo besedo privabili k misijonu ne le vernike iz domače, ampak tudi iz vseh sosednjih župnij, in bližnjim gg. duhovnikom za pomoč v spovednici. Saj je bilo opravljenih do 1900 sv. spovedi in razdeljenih čez 3000 sv. obhajil. Nadalje izreka iskreno zahvalo našim dekletom za olepšavo cerkve, možem in fantom za napravo slavo: lokov, domačemu cerkvenemu pevskemu zboru, ki je pri misijonu prav lepo prepeval. Posebna zahvala gre cerkvenim pevcem iz Dekanov in od Sv. Antona. Najlepša zahvala tudi godbenemu krožku od Sv. Antona, ki je pri procesiji pod vodstvom svojega spretnega kapelnika lepo igral. Končno ne smemo pozabiti tudi našega cerkovnika Jožeta, ki je s svojimi pomočniki ves čas imel polne roke posla in ga pohvalno vršil.

Kavaliči pri sv. Antonu. — (Pozar.) — V noči od 22. sept. ob enih po polnoči se je pojavil ogenj v hiši našega vaškega načelnika Josipa Bačiča. Najprej so ga opazile mlekarice, ki so se odpravljale v Trst. Ljudje so takoj vstali in prihiteli na pomoč. Slabo je bilo, ker je pomanjkanje vode. Nesrečna družina je trdno in brez skrbi spala. Ljudje, ki so prišli na pomoč, so jo sklicali; gospodar je ves prestrašen skočil skozi okno in dali so hitro lestvo na okno, da so rešili ženo in otroke. Zgorela je hiša z vsemi prostori in opravo ter še hlev s senikom. Zgorel je tudi sosedni hlev s senikom, polnim sena. Živina, ki je bila v sosednem hlevu, je močno poškodovana. Škode cenijo skupaj na 65.000 lir.

Hrušica v Istri. — Že pred letom so izgubili naši pevci svojega voditelja organista. In tedaj smo se v resnici bali, da bo tudi krasno cerkveno petje, ki je tekom dolgih let marsikaterega »bogaboječega« farana privabilo v hišo božjo, nenadoma prenehalo.

Vaški župan je odredil, da bi se v vasi pričel graditi vodovod, za kar bi vsaka številka nekoliko prispevala. A glej! Še za tako stvar se ne moremo sporazumeti, da bi z združenimi močmi pričeli in tudi dokončali tako koristno delo. Ako bo šlo tako naprej, kaj bo z nami?! Poznate tisto pripovedko »V slogi je moč«? Ako bomo nesložni med seboj, ako bomo še vedno vlekli eni na desno drugi na levo, ne bo nič. Najmanjši nasprotnik nas bo z lahkoto poteptal in če se mu bomo hoteli zoperstavljati, kaj naj stori posameznik?...

Iz Brd.

Števerjan. — Trgatev je v polnem teku. Grozdje je izredno lepo. Ljudje so z letino na splošno zadovoljni. — Naše ceste so brez izjeme vse v obupnem položaju. Zlasti ona v Sčedno kmalu ne bo več za rabo za vozove. — Že parkrat se je pripetilo, da so neznani ponočnjaki kalili v kasnih ponočnih urah nočni mir okoli cerkve. Naj sami nehajo, sicer bodo prisiljeni!

Fojana. — Preteklo sredo je odšla od nas gčna Judita Simoniti. Stopila

je v zakonski stan. Prijaznega dekleta bomo vsi pogrešali, ker je bila iz nežnih let naša cerkvena pevka. V novem stanu ji želimo obilo sreče.

Iz goriške okolice.

Sovodnje. — Pridelek koruze je zadovoljiv; slabše je s činkvantinom. Suša je zagospodarila nad njim. Cerkevni ženski pevski zbor narašča po številu in tudi hvalevredno napreduje. Večkratni poizkusi za ustanovitev mešanega zbora se niso posrečili; kaj je temu vzrok, se ne ve. — Fantalinom, ki se zabavajo s tem, da v poznih ponočnih urah barikadirajo ceste in na ta način lahko povzročijo nesrečo, odsvetujemo taka dejanja, sicer bodo prizadeti obračunali z njimi na poseben način.

Iz idrijskega kotla in okolice.

God preč. msgrja. — V nedeljo je praznoval naš priljubljeni monsignor svoj 72. god. Cerkevni pevci in godci, katerim je prečastiti najboljši prijatelj, so poskrbeli za lepo proslavo tega praznika. Že na predvečer mu je pevski zbor priredil lepo podoknico, na praznik pa je ob 10. uri daroval preč. msgr. veliko sv. mašo ob asistenci petih gospodov. Na koro pa se je z običajno dovršenostjo izvajala mogočna Wagnerjeva maša z orkestrom. Takoj po pridigi pa je močan zbor zapel Vodopivčevo »Sree svečeniško«, prelepo, po besedilu M. Elizabete nalašč našemu gospodu dekano posvečeno pesem. — Preč. monsignorju, kateri bo prihodnje leto obhajal zlatomašniški jubilej kličemo: Še mnogo let, prav tja do skrajnih mej človeškega življenja.

Nesreča. — Rudn. pisar g. Janez Kavčič je šel proti »gladkim skalam« na sprehod. Na nekem kamnu pa se mu je tako nesrečno spodrsnilo, da je padel in si na dveh krajih zlomil nogo.

Ker je bil sam, je revež več ur ležal in klical pomoči.

Nov grob. — 26. m. m. smo pokopali 53 letno rud. vdovo Terezijo Bončina. Pred tremi meseci jo je zadela kap.

Idršek. — (Smrtna nesreča.) — V četrtek 26. m. m. dopoldne je šla 35 letna posestnica Jožeta Močnik na oreh z namenom, da bi ga oklatila. Ko je prišla že bolj v vrh, je zgubila ravnotežje in padla z glavo naprej na tla. Ostala je na mestu mrtva! Rečica je imela zlomljen vrat, hrbtenico, roke in zlito eno oko. Ostala je tam, dokler ni prišla komisija, v soboto dop. pa je bila prenešana na pokopališče v Ledine. Bila je še nezmožena, jako pridna ženska. Bog ji bodi milostljiv! — To je letos že druga smrtna nesreča v ledinski župniji.

Ledine. — Pretekli teden so zopet odšli trije naši fantje za kruhom v Belgijo. Želimo jim obilo sreče. — Po vojni se je iz naše župnije izselilo že nad 80 mladih moči na razne strani sveta.

Breznica. — V nedeljo je bil pri nas običajen cerkveni shod. Ob 10. uri je imel sv. opravilo č. g. župnik ledinski ob obilni udeležbi domačega in okoliškega ljudstva. Gosp. župniku in vsem udeležencem: Lepa hvala!

Sp. Idrija. — Opozarjamo na semenj, ki bo v ponedeljek dne 7. t. m. Kupci in prodajalci, pridite!

Sp. Kanomlja. — Pri gostilničarju Petriču so pred kratkim neznani »posštenjaki« ukradli razne stvari v znesku okrog 50 lir.

Gor. Kanomlja. — V tuk. podružnici Gosp. društva je imel g. dr. Vallig strokovno predavanje o kmetijstvu, katerega se je udeležilo nad 50 poslušalcev.

»Vrabcí pojejo na strehi
in pa vrane na orehi;
Testenine »PEKATETE«,
ki zavite so v pakete,
so najboljše kvalitete!«

Kaj se sliši po svetu.

Kobilice.

Iz Bolgarije prihajajo poročila, da so cele trume kobilic priletele od vzhoda. Cele pokrajine ob Črnem morju so vničene. Železniške tračnice so ponekod na decimeter debelo pokrite s povoženimi kobilicami.

Tako grozno nadlogo so čakale naše pokrajine v 14. stoletju in še enkrat kasneje po odhodu Francozov. Baje se je upal na Vipavskem neki grajski hlapec na konju med trumo kobilic. Pa so požrešne živali obžrle jezdeca in konja do kosti.

Zračne proge.

Kdo bi si bil pred vojno mislil, da bomo sedaj imeli že čez 120.000 kilometrov dolge zračne proge. Največ jih ima Nemčija, namreč 30.000. Francija bo vpeljala zračno progo iz Pariza v Buenos Aires. Rusi imajo zrakoplovno zvezo iz Moskve v Irkutsk na daljnem vzhodu. Angleži imajo te-

densko zvezo med Londonom in Indijo. Pri nas je najvažnejša zrakoplovna družba »Sisa« v Trstu. Ima zračno progo v Turin na zapad in do Zadra. Razen te je pa v Italiji še več drugih.

Spričevalo.

Iz neke statistike je razvidno, da se v Evropi vsakih pet minut en človek usmrti.

Testament v ribi.

Neki ubogi invalid doma v neki vasi ob francoski reki Seini je prišel na prav čuden način do bogastva. Nekega dne so ribiči vjeli veliko ribo in našli v želodcu dobro ohranjeno listino s papirji v njej. Na enem teh listov je neki kapitan, ko se je njegova ladja potapljala, napisal svoj testament. In glejte čudo, za dediča je imenoval omenjenega invalida, ki se je komaj medlo spominjal, da je kapitanu rešil nekoč življenje.

Izvozno blago.

V bilanci Zedinjenih držav kaže izvoz zrakoplovov vedno večje število. Samo v juniju je Amerika prodala za 1 milijon dolarjev zrakoplovov. Največ jih pokupi Kanada, za njo pride Poljska. Kmalu bo tukaj čas, ko bo majhno osebno letalo izpodrinilo avto. Ford, ameriški avtomobilni kralj, to že prorokuje.

Odškodnina za ječo.

Pred nedavnim je budimpeštansko sodišče obsodilo nekega železničarja, ker se je baje nespoštljivo izražal o orožništvu. Dobil je 3 leta ječe. Zdaj je prišla železničarjeva nedolžnost na dan. Sodišče je zato prisodilo po nedolžnem obsojenemu par tisočev odškodnine.

Mladi roparji.

V Parizu so zaprli roparsko tolpo samih mladih dečakov. Vodja je bil 15 leten fante, od ostalih pa ni imel nobeden čez 19 let. Tolpo je policija presenetila v nekem zakotnem plesišču. Mladi roparji so se nekaj časa branili z revolverji, nazadnje so se vdali. — Tudi poučljiva slika iz vele mestne močvare.

Grk s sto imeni.

Pariška policija je vjela enega najbolj prefriganih vlomilcev zadnjega časa Grka Raula Uliessa. Novodobni Uliesses ima nič manj kot sto imen in sto različnih potnih listov ter sto polnih oblek. Kjer je vlomilec s sto imeni kaj pokradel, tam je pustil svojo fotografijo. Okradenci so sliko nesli koj na policijo misleč, da ga bodo s pomočjo slike našli. Toda kaj, ko je Grk že imel drug potni list in drugo masko. Zato ga niso mogli nikoli najti. Uliks s sto imeni je bil pravi mojster v maskiranju, no, zdaj bo zadnja maska — jetniški jopič.

Moderni robci.

V Nemčiji so začeli silno delati na to, da ljudje ne bi uporabljali več nosnih robcev iz tkanine, marveč iz papirja. Baje se v umazanih žepnih robcih nabirajo bakterije. Če bi pa bili robci iz papirja, jih lahko po uporabi vržeš preč. Zanimivo je, da papirne žepne robce uporabljajo že precej časa na Kitajskem in Japonskem.

Bič človeštva.

V sedanjí dobi, ko toliko ljudi radi premajhne življenske korajže obupa nad življenjem, so mamilna sredstva postala kaj priljubljena.

Alkohol.

Najbolj v navadi med našim ljudstvom in eno najbolj nedolžnih mamil je vino. Hujše je seveda žganje. Pri vinu je potreba že precejšnjih množin, da spravi obupanca v dobro voljo in ga zaziblje v zaželjeno »nirvano«, deželo zlatih sanj.

Opij.

Eno najbolj razširjenih, hudih mamil je opij. To so posušena makova zrnca, ki jih zlasti v Indiji in na Kitajskem kade. Pred vojno se je ta strup zanesel že precej v evropska pristanišča in celo v francosko armado. Evropske velesile so pa na daljnem vzhodu nalašč podpirale širjenje opija, da so azijska ljudstva lažje vladale.

Kadilec opija je predan počasnemu, a stalnem hiranju. Spočetka gre težko, a ko se privadi, komaj čaka, da ga dva dima iz pipe omamita in mu pričarata najlepše sanje. Nekaj časa po kajenju pa napade kadilca tak maček kot po prekropani noči.

Kokain.

Hudo je razširjeno zlasti med »boljšimi« krogi drugo mamilo, kokain. Pridobiva se v južni Ameriki iz grma koka (*Erythroxylon coca*). V Evropo prihaja ta strup v obliki belega njuhalnega praška. Kdor jemlje ta prašek postane res spočetka bolj veder, živahen, življenje se mu pokaže v solčnih barvah. Toda ko strup neha delovati, nastopi telesna utrujenost, volja je vničena, sleherni zunanji nagib zapelje človeka v takem stanu zlasti v spolne razbrzdanosti. Po parletnem uživanju kokainisti (uživalci kokaína) celo znore.

Kat.

Posebne vrste opojnih rastlin je neki grm v Abesiniji. Imenuje se *Catha edulis*. V Arabiji in Abesiniji ni slavnosti brez zvečenja katovih listov. Učinek je prav zanimiv: vse se začne na vse grlo smejati. Posledice pa so — precejšen maček.

Razen naštetih mamilnih sredstev, ki se jih človek poslužuje, da bi ob njih pozabil na bridkosti življenja, je še vse polno drugih. V majhnih količinah (n. pr. nikotin pri tobaku) ne škodujejo, a kdor se na nje navadi, jih navadno ne more več opustiti. Iz nedolžne začetne razvade postanejo pravi bič za cele narode.

Je vojna še mogoča.

So na svetu črni preroki, ki prerokujejo, da bo izbruhnila nova vojna še predno umrjeta dva rodova. Velika večina nas pa je, ki vsaj upamo, če že nismo prepričani, da nove svetovne vojne niso več mogoče. Za to bo namreč znanost poskrbela.

Pred par tedni so v Kjöbenhovnu, glavnem mestu Danske, zborovali inženirji in fiziki vsega sveta. Ob tej priliki je svetovni učenjak profesor Nernst, vodja berlinskega fizikalnega zavoda, podal zanimive izjave o bodoči vojni. On pravi, da so vojna sredstva tako mogočno razvita, da sosed sosedu ne bo več upal napasti, sicer *oba pogineta*. Vojna s kemičnimi sredstvi bo besedo »vojna« za vedno zbrisala iz naših slovarjev.

Nernst opira svoje izjave na podatke. V avgustu lanskega leta je imelo angleško zračno brodogeje svoje vaje nad Londonom. 75 letal je vrglo na mesto (seveda le navidezno!) 22 ton bomb. To se pravi, da se je pri vajah izkazalo, da ni protizrakoplovna obramba v stanu preprečiti, da ne bi v resničnem slučaju 75 sovražnih letal zmetalo 22 ton bomb polnih plina diphenil — klorarsena, ki bi v par minutah zadušil polovico londonskega prebivalstva. To bi naredilo le 75 letal; zdaj naj pa Anglija pomisli, da lahko Francija v par urah pošlje nad London 4000 letal!

Govorijo o obrambi z maskami.

Toda kje ima kaka država za vse ljudi dovolj mask, kajti letalski napad bi se gotovo raztegnil na cela državna ozemlja. Pa ne le to! Prav pred kratkim so iznašli dve vrsti strahovitih strupenih plinov, proti katerim nobena maska nič ne zaleže. Eden tak je kakodil = isocyomid.

Angleški bakteriolog (učenk, ki se bavi z vedo o bakterijah, najmanjših bitjih) Lenart Hill je v nekem učenem predavanju naznanil, da so našli poseben strupen bacil. En gram teh bacilov tako okuži zrak, da zadostuje za pomor tisočev ljudi. En zrakoplov ali letalo s par kilogrami tega strupa pomori lahko milijone. Kje je tu možna obramba? V par urah je vničena vsa tisočletna kultura, delo resnih in od Boga blagoslovljenih miselcev.

S takim strupenim orožjem oborožene države bodo druga nad drugo poslale par letal s temi bacili, *pomorile druga drugo in kje bodo zmagovalci in kje premaganci?* Ni li torej prihodnja vojna sploh onemogočena? Ali pa mora človeštvo v svoji blaznosti misliti na samomor.

Objave.**Cerkvena oskrbníštva pozor!**

Ker se z zadnjim oktobrom zaključijo občinski računi, Vas opozarjamo, da takoj predložite županstvu zahteve glede doneskov k cerkvenemu bogoslužju. Tozadevne tiskovine ima Kat. knjigarna v Gorici. Obenem ne pozabite prečitati kan. 2346.

Sv. Višarje.

Kakor navadno, bomo tudi letos zaključili višarska romanja na roženvensko nedeljo, t. j. 6. oktobra. Prva sv. maša bo ob 6. uri, zadnja ob 9. uri. Romarji bodo lahko poljubili podobo Matere božje. — Kažipoti na poti iz Mrzle vode so zopet postavljeni. Bili so tam novi po vojni, a so iz neznanih razlogov zginili.

Na roženvensko nedeljo

se dobijo v Studenem pri Postojni odpustki kakor ob porcijunkuli. Začnejo se v soboto opoldan. Blagoslovile se bodo tudi vrtnice (rože). Po večernicah se bo vršila roženvenska procesija s cveticami, pri kateri dobijo popolen odpustek vsi, kateri bodo ta dan prejeli sv. zakramente, drugi pa 7 let in 7 kvadranten.

Za zdravnike:

Tukajšnja prefektura nam je poslala razglas, po katerem je razpisanih deset mest za zdravnike, ki hočejo vstopiti v službo goriške deželne uprave. Točnejša poročila daje kr. prefektura v Gorici.

Zgubljeno.

Od gostilne Kamenšček na Kornu do starega trga sv. Antona v Gorici je nekdo zgubil večjo svoto denarja. Pošten najditelj naj vroči denar našemu upravništvu, ki mu bo dalo primerno nagrado.

Ti bom eno povedal!

Znameniti francoski slikar F. je med vojno služil pri vojakihi. Častniki so ga radi imeli, ker je bil duhovit in je vojaške prizore zares dobro risal.

Nekega dne je F. sedel pred svojo barako in užival lepoto solnčnega zahoda. Mimo pride general X. F. se za generala prav nič ne zmeni. Tedaj ga general pokliče k sebi. F. vstane in gre

počasi proti generalu. Vojaškega pa ni imel na sebi prav nič. V levici je držal cigareto, desnico je imel v žepu, kapo pa po strani. Ko dospe do generala, se ustavi. »Ali ste vi tisti znani slikar F.?« vpraša general. — »Da!« — »Čestitam vam; zelo ste nadarjeni,« nadaljuje general, »toda kadar govorite z višjim, se že morate bolje držati.« — »To je radi tega, ker sem rojen civilist.« — »Pa se poskusite postaviti v pozor,« prigovarja general. — »Ne znam.« — »Vam bom povedal.

Palec mora biti ob hlačnem šivu, glava pokonci...« — »Ne znam.« — »Pa pogledajte, kako se stopi v pozor,« in general je zvezal besedo z dejanjem, trčil s petami in se vzravnaval v najlepšem pozoru. — »Odmor, general,« je nato rekel F. prijazno.

Stara. — Dva prijatelja Slapenca sta se šla kopat. »Eno liro stavim,« pravi prvi, »da bom dalj časa vztrajal pod vodo kot ti.« — Drugi je stavo sprejel in oba sta se potopila. Njunih trupel pa še danes niso našli.

Domači zdravnik.

»Žejen sem.«

Močna gona pri človeku in živali sta lakota in žeja. Zlasti pri hudi vročini, ko oddaja telo, zato da se telesna toplota izravna (s pomočjo izparevanja), velike množine vode. Prav tako se močna žeja pojavlja ob mrzlici, ko človek izloča dosti potu; ravno tako, če se nabira voda v telesu.

Človek porabi dnevno 2 do 2 litra in pol vode. Dobiva jo iz jedi, ki imajo dosti vode in pa v vodi sami. Če človek dalj časa pogaša pijače, se ga poloti neka mrzlica. Pijačo potrebuje telo, zlasti v vročini. Pri mrzlih pijačah je treba vedno prej použiti košček kruha, da ne nastopi ščipanje v črevesju.

Med za obliže.

Dozdaj je bil med znan bolj kot sladkarija. Neki nemški zdravniški list (Das Württembergische medizinische Korrespondenzblatt) pa ga priporoča tudi kot obliž za ture in izpuščaje. Malo moke in meda se zamesi in dene na izpuščaj. Vpliva hladilno in pri ranah celo meso skupaj vleče. Medov obliž ima radi mravljinčje kisline tudi antiseptične (razkuževalne) lastnosti in torej lahko nadomestuje v neki meri tudi jodoform in karbolno kislino.

Nagubano čelo.

Gubanje čela da obrazu izraz skrbi, polnosti in še večkrat mračnosti. Gubanje ni nikaka bolezen, marveč zgolj razvada, ki nastane pri človeku v letih, ko skrbi sploh nima. To razvado odpraviš, če nalepiš na čelo počez gub 2 centimetra široke trake papirja (seveda le doma). Kmalu se boš odvadil kazati drugim svoje »skrbi«.

Zobotrebce.

Ta predmet so poznali že 800 let pred Kristusom. Zobotrebeci so bili brončeni. Pozneje so jih izdelovali iz zlata in srebra. V sedanji praktični dobi so leseni. Služijo, da odstranimo iz zobovja ostanke jedil, ki bi se sicer razkrajali in povzročali gnitje zobov. Seve, najboljše je zobe po jedi splakniti, a kdor nima časa, se poslužuje zobotrebca. Pri tem je treba paziti: 1. Da ne drgaš s konico navzgor, marveč spravljaš ostanke jedil izmed zobov z dreganjem navzdol proti kroni. 2. Nikdar ne uporabljal dvakrat istega zobotrebca. Prišlo je namreč v razvado nositi po žepih koščene zobotrebece.

Poceni zdravilo.

Naše gospodinje že vedo, da kis ni le za solato, marveč da ima (zlasti vinski) tudi zdravilne moči. Toda vedo še premalo.

Književni pomenki.

Stoletnica Dobrovskega.

Letos je preteklo 100 let, odkar je umrl znameniti češki učenjak Josip Dobrovsky, začetnik slovanskega jezikoslovja (rodil se je leta 1733.). Ob tej priliki je slovanski seminar prškega vseučilišča izdal zbornik razprav. Vseh doneskov je 29. Tri razprave so napisali slovanski učenjaki, in sicer je pisal dr. Breznik o vplivu Dobrovskega na slovanski književni jezik, dr. Kidrič o Dobrovskem in slov. prepovedi in dr. Zupanič o nekaterih načelih češkega učenjaka.

A. Auffray:

Vzgojna metoda bl. Janeza Bosca.

Po francoskem priredil prof. Ant. Logar. Ljubljana, 1929. Izdali in založili Salezijanci. Str. 127. — (Naroča se pri Salezijanskem zavodu na Rakovniku, Ljubljana. Cena: Din 16, s poštino Din 17.)

V tej majhni knjižici imamo zbrana vsa glavna vzgojevalna načela velikega vzgojevalca bl. Janeza Bosca. Tu zvemo, da je bil J. Bosco goreč zagovornik tako zvane preventivne metode, ki stremi za tem, da se prestopki preprečujejo. Ako se ta metoda posreči — in pri otrocih je za to mnogo upanja — se kazni običajno zmanjšajo, ako skoro čisto ne izginejo. Seveda zahteva ta metoda prvovrstne vzgojne nadarjenosti. Drugo tako zvano represivno metodo dovoljuje J. Bosco le pri odraslih, n. pr. pri vojaki. Bosco je bil proti vsakršni telesni kazni, češ, da je poniževalna. Glede prostosti pravi, da je treba ubrati srednjo pot med Rousseaujevo teorijo, ki pravi, da je človek po naravi dober ter mu je zato treba pustiti, da se svobodno giblje, kakor mu narekujejo prirojena nagnjenja, in Kantovim sestavo, ki smatra človeško naravo za slabo ter jo je zato treba krotiti in upogniti pod jarem železne discipline. Bosco je mnenja, da je gojencem treba dati priliko za svobodno udejstvovanje, a jih tudi privaditi na pametno poskromčino. Salezijanska vzgoja mora vzbujati v otroku veselje; manjkati pa ne sme pobožnost. — Dodatek obsega življenjepis J. Bosca in stanje stanje salezijanskih ustanov, izraženo v številkah.

Knjižica vsebuje mnogo lepih nauk, ki si jih vsak vzgojevalec lahko vzame, ako že ne kot pravilo, vsaj kot pomoč v posebno težkih slučajih svoje vzgojeslovne prakse. Priporočamo.

Proti močnemu potenju koristi mešanica iz 1 dela kisa in 10 delov vode. Če ti ponoči srbež ne da spati, oriblji se na tistem mestu z mešanico 1 dela kisa in 3 delov vode. To pomaga tudi bolnikom, ki morajo dolgo ležati v postelji na enem mestu.

Proti majhnemu krvavenju pomagajo kisovi obkladki.

Mrzličavemu bolniku preženeš žejo s kisovo limonado (1 kozarec vode, 1 čajna žlička vinskega kisa in nekoliko sladkorja ali meda).

Slab duh iz ust odpraviš z 1 veliko žlico (tako kot jih rabimo za juho) kisa na osminko litra vode.

Vdihavanje hlapov očetne kisline (zavreš kis, ga zliješ v skodelo in vdihaš pare) pomaga bolnim na dihalnih organih.

Dr. P.

Etnolog.

Glasnik etnografskega muzeja v Ljubljani. L. III. 1929. Str. 229.

Etnologija je po dr. L. Ehrlichu veda o kulturi nepismenih narodov. Slovenci so se za to panogo znanstva začeli živeti zanimati šele po vojni. V Ljubljani se je ustanovil etnografski (narodopisni) muzej, ki izdaja tudi svoje glasilo. Pred seboj imamo tretji letnik tega glasila. V njem so poleg strogo učenjskih doneskov (n. pr. Oštirjeve razprave o Japodih, Skokovega članka Iz slovenačke toponomastike, itd.) tudi tri splošno zanimive razprave. Znani slavist Matija Murko, sedaj vseučiliški profesor v Pragi, poroča, kako je avstrijski naučni minister Hartel l. 1904. po inicijativi založbe »Universal Edition« započel veliko zbirko narodnih pesmi vseh avstrijskih narodov ter tudi preskrbel državno podporo. Murko opisuje najprej, kako je delal osrednji avstrijski odbor. Nato govori o delu slovenskega odbora, kateremu je za umrlim dr. K. Štrekljem (1912.) predsedoval. Med Slovenci se je nabralo nad 13.000 narodnih pesmi z napevi (na Goriškem samo nekaj nad 200; nabiral jih je A. Filipič), a zbirka še zdaleka ni popolna. Narodne pesmi se niso nikjer izdale, ker je delo prekinila vojna. — Lepo se bere življenjepis Ivana Feliksa Šašelja, ki ga je sam napisal. Rodil se je 13. maja 1859. v Mokronog na Dolenjskem. Kot dušni pastir v raznih krajih na Dolenjskem se je izredno mnogo bavil z nabiranjem narodnega blaga. — Dr. Stanek Vurnik je napisal razpravo o slovenskih panjskih končnicah. Vurnik ugotavlja, da so slikarije na končnicah čebelnih panjev slovenska posebnost, ki je nima noben drug narod. — Urednik »Etnologa« je dr. Niko Zupanič.

Reclamova knjižnica.

Letos je izšel že 7000. zvezek nemške priročne knjižnice, ki jo izdaja založba Reclam v Lipskem.

Majhni, pa dobri nasveti.

Ježiš se, ako se predali omare ne odpirajo tako, kakor bi rada. Navadno se pa takrat, kadar greš v predal, mudiš. Da ne bo nepotrebne nevolje, namaži stranice predalov z milom ali voskom, pa boš videla, kako gladko se bo odpiralo in zapiralo.

Juha naj ne vre, pač pa mora stati lonec ob strani, toliko da ostane vroča. Z vrenjem najboljši del juhe shlapi in tako zgubi dober okus.

Na nožih in vilicah osnažimo rjo, ako rjaste madeže s petrolejsko krpo zbrisemo in nato izdrgnemo s premošgovim pepelom.

Krompir bo mnogo okusnejši, ako ga soliš neposredno preden zavre. Ako pa hočeš, da bo bel, posebno star krompir, prideni majhno žličko kisa, ko bo kuhan.

Mokre čevlje nabaši s časopisnim papirjem in posuši, pa ne na solncu.

Podgane preženeš iz hlevov in svinjakov, če jim nasuješ saj ali smole v luknje, zamašiš s stolčnim steklom in zamažeš s cementom.

Da se mleko ne skisa, položi v zavreto mleko opran list hrenovega perja.

Če se na rumenih ali rjavih čevljih pokažejo temni madeži, jih takole odpravi: vzemi košček vate, pomoči jo v bencin in madež dobro drgni. To po-

navljaj večkrat in vzemi vedno svežo vato. Ko je usnje čisto, ga namaži s kremo. Vsake 14 dni namaži tako čevlje z nezavretim svežim mlekom.

Imaš doma zaprašen »Naš čolnič«?

Poglej, potem pa čitaj tole:

Eno liro plačujemo za vsako naslednjih števil »Našega čolniča«:

Leto 1923.: številke 1—4, 6;

» 1924.: » 1—7, 9;

» 1925.: » 2;

» 1927.: » 5;

» 1928.: » 4.

Po 50 stotink prodajamo naslednje številke:

Leto 1924.: številke 11—12;

» 1925.: » 1, 3—12;

» 1926.: » 1—4, 8—12;

» 1927.: » 1—2, 6—12;

» 1928.: » 1—3, 5—12.

Kdor želi prodati, oziroma kupiti katero izmed navedenih števil, naj se zgleda pri upravi »Družine«, Gorica, via Mameli 5.

Za umnega gospodarja.

Tržni pregled.

Žita in moke: Na svetovnem trgu je bila v zadnjem času žitna trgovina bolj mrtva, kar je posledica velikih zalog in dežja, ki je napravil konec suši v Argentini, ki je ena najvažnejših izvoznih držav. Kot je znano našim čitateljem, se nahaja Argentina na južni polovici sveta in zato imajo sedaj tam pomlad in so žita v najbujnejšem razvoju. Radi suše so se že bali za prihodnji žitni pridelek.

V Evropi je trgovina z žitom živa samo v podonavskih državah, ki so imele izborni žetev prvovrstnega blaga. Zlasti severnoevropske države se potegujejo za podonavsko žito.

V Italiji je trgovina z domačim žitom precej mrtva, ker mlini nočejo nakupovati, kmetje pa silijo z blagom na trg, ker potrebujejo denar. Cene so sledeče (za kvintal, pri vagonem odjemu):

pšenica	od 118 do 130 lir
koruza	od 80 do 83 lir
rž	od 195 do 105 lir
ječmen	95
oves	od 83 do 85 lir
fižol	od 150 do 160 lir
koruzna moka	od 90 do 92 lir

Cena belim mokam je nespremenjena (glej št. 24). Na trgu so ponudbe jugoslovanske umetno sušene koruze za november po ceni 72 lir, franško Postojna. V Italijo sili tudi ogrska pšenica, katero ponujajo po 85 do 90 lir za kvintal (brez carine).

Živina: Kupčija je mrtva, ker ni krme in ni denarja ter je tudi živine malo. Lepa klavna živina doseže 3.80 do 4 lire za kg žive teže, živa teleta so po 6.80 do 7.20 L kilogram, manj 20%, torej od 5.40 do 5.80 L za kg žive teže. Plemenska in mlečna živina nima določene cene.

Krma: Dobro seno se prodaja po 35 do 42 lir, slabo po 28 do 34, slama 18

do 20. Otrobi so po 68 do 74 lir, orehove tropine, zmlete po 102 do 104, sojina moka po 100 do 102 franko tvornica Trst.

Vino: Trgatev je v teku, ponekod je končana. Zdi se, da so se vinogradniki všteli pri oceni grozdja na trtah, ker pridelek ni tako visok, kot so ga pričakovali, a v splošnem kljub temu mnogo višji kot lani. Glede vinskih cen smo priobčili poseben članek v 24. številki. Tam rečeno še velja. Cene so danes sledeče: Starega terana je prav malo, ostanke ponujajo po 3 lire. Stare briške rebule je še nekoliko, ponujajo jo po 2 liri, ker rabijo kleti in posodo za obilni novi pridelek. Mošt od rebule dosega letos v srednjem 20 do 24 stopinj sladkorja, torej bomo imeli letos rebulo z 12 do 13 odstotki alkohola. Nekateri Brici so že prodali rebulin mošt po 1.20, kar bi odgovarjalo približno 1.50 do 1.60 za gotovo, povreto rebulo. Vipavskega starega vina se dobi še precej, cene so različne. Slabejše, manjtrpežno se dobi tudi po 1.50. Novo vipavsko še nima cene, a po prodaji grozdja v srednji in zgornji Vipavski dolini, ki gre po 70 do 80 stotink za kg, moremo sklepati, da bo mošt po 1 do 1.10 za liter. V Istri je trgatav večinoma končana, razen črnih vrst. Cene so zelo različne. Okoli Buj se dobi vino po 90 do 1.10, v okolici Izole (najboljše istrsko vino) po 1.30 do 1.50. Grozdje prodajajo oziroma so prodajali v Istri tudi po 60 stotink.

V notranjosti Italiji je vinska trgovina zelo mrtva in žalostna. Zaloge starega vina so ogromne in dosedaj ga je bilo še prav malo prekuhanega v žganje. Zato se dobi vino tudi po 40 do 50 lir, seveda le slabše. Dobra močna vina v Pijemontu dosežejo tudi 250 lir.

Mleko in mlečni izdelki: Malih posnemalnikov, predvsem znamke »Dia-

bolo« je bilo prodanih po deželi v zadnjem letu nad 150; živinorejci delajo maslo, ker je trgovina z mlekom zelo mrtva. V zadnjem času pa kljub temu primanjkuje na trgu mlekar- niškega masla, katerega plačujejo po 15.60 do 16 lir za kg.

Umetna gnojila: Velja rečeno v 24. številki.

Sadni trg.

Namizno grozdje gre od 1 do 1.50 lir za kg.

Češplje: Dobre in lepe gredo po 50 in 60, mehke in razpočene po 30. Iz inozemstva je nekaj več povpraševanja.

Hrušk je malo, cena 1 do 1.80 po dobroti in lepoti blaga.

Jabolke gredo po 1 do 1.50 toliko v Gorici kot v Trstu.

Breskve slabše po 1.20 do 1.60, lepše tudi po 3 do 3.50.

Smokve so v Gorici po 60 do 80 v Trstu od 80 do 100.

Kostanj drobni po 100, debelejši do 160 lir za kvintal.

Zelenjadni trg.

Kapusne glave po 30 do 35, vrzote po 60 do 70, solata endivija po 1.30, kočice po 2.50, špinata po 1.20 do 1.50, fižol za mrvenje po 1.60 do 1.70.

Krompir je v Gorici po 35, v Trstu po 40 do 50 lir kvintal.

Preizkuševanje mleka z lakmusovim papirjem.

Ker največ naših mlekaren nima posebnih aparatov, s katerimi je mogoče natančno določiti količino kisline, ki jo vsebuje že nekoliko skisano mleko, bi bilo zelo priporočljivo, da bi naši mlekarji tu pa tam vsaj z lakmusovim papirjem preizkušali od časa do časa prineseno mleko. Uspeh teh preizkušenj bi bil za mlekarja zelo zanimiv, ker po njem ne bi lahko samo sklepal, kako ta ali oni član postopa doma z mlekom, ampak bi mu bil tudi nekak kažipot, kako naj on ravna z mlekom, bodisi pri prodaji svežega mleka, bodisi pri predelavi masla ali sira iz njega.

Lakmusovega papirja je dvoje vrst: eden je rdeč, drugi je moder. V svrhu preizkušanja mleka z lakmusovim papirjem se kane s pomočjo kake steklene palčice na majhen odrezek tega papirja ene in druge barve po ena kapljica mleka, ki ga hočemo preizkušati. Te kapljice pustimo približno eno minuto stati na papirju. Potem zamahne mo s papirjem, da kapljice odletijo. Na papirju nastali madež nato dobro pogledamo, da se prepričamo, kakšne barve je. Če je madež na modrem papirju komaj vidno pordečel in na rdečem pa komaj vidno pomodril, tedaj je to znak, da je mleko z ozirom na kislinost v redu. Če je pa madež na modrem papirju močno rdeč, dočim ne kaže na nobene barvne spremembe, je mleko preveč skisano. Če se potem tako mleko za uživanje proda, se bo kupcu zdelo, ko ga bo skuhal. V slučaju pa, da se bi iz njega pridelovalo maslo, bo tako mleko posnemalnik bolj slabo posnemal in tu-

di maslo iz njega bo preveč kislo. Pri preizkušanju mleka z lakmuškim papirjem bomo opazili kdaj tudi ta slučaj: na rdečem papirju bo nastal moder madež, dočim bo ostal moder papir neizpremenjen. Tako mleko, ki ni normalno in ki je največkrat znak obolenosti vimena, se da le zelo težko ali tudi nikakor usiriti. J. U.

Vinska letina v tržaški okolici.

Za Trst je trgategv že končana. Končevalci pravijo, da so pridelali nekaj več kot lani. V Rojanu je pridelek obilnejši kakor lansko leto. Na Konkonelu, pri Piščancih in Ferlugih so z letino zelo zadovoljni, pridelali so precej več kot lani. V Bregu pa je suša skoro vse pobrala, medtem ko je v Boljuncu trta dobro obrodila. S ceno pa se kmet nič ne hvali. Mošt se prodaja za celo liro ceneje kakor lansko leto. V Boljuncu gre n. pr. po 160 do 180, medtem ko so ga lani z lahkoto prodajali po 260 do 280.

Napihnjen sir.

Večkrat dobite v trgovini, v gostilni in v mlekarni sir, ki ima vse polno luknjic, je nekam gobast ter neprijetno sladkastega, večkrat pa celo gnilobnega okusa, ki osmradi tudi omako, v kateri ga hranite. Tak sir je bolan, bolezen se imenuje napihovanje sira.

Napihovanje sira povzročajo z očesom nevidne bakterije, majhne glivice. Če pridejo te glivice v mleko, potem je napihovanje tu in ga s skrbnostjo pri sirjenju more odstraniti le prav izvežban mlekar.

Glivice pa lahko pridejo v mleko na različne načine, in sicer: Lahko je mleko slabo, ker izvira iz bolnega vimena. Lahko je bila krma pokvarjena ali pa slaba. K pokvarjeni krmi prištevamo mokro, ugreto, plesnivo in staro četeljo ali seno. Napihovanje povzroča tudi zelje, pesino listje itd. Glivice se lahko nahajajo tudi v hlevski stelji in v odpadkih, odkoder pridejo v mleko, posebno pri nepazljivi in nečisti molži, ter če pustimo posodo z mlekom več časa v hlevu. Napihovanje glivice lahko izvirajo tudi iz okužene vode. Končno lahko žive glivice v mlekarni, posebno če se tam ne pazi na snago.

Iz tega sledi, da tiči vzrok napihovanju predvsem v slabi krmi in v nesnagi. Tisto vodstvo mlekarnice, ki hoče torej odstraniti napihovanje, mora nadzirati mlekarniške prostore in donosilce mleka, mlekarji pa naj si nabavijo Pevčevo knjigo »Sirarstvo«, katero lahko dobe v Katoliški knjigarni v Gorici. V knjigi je na straneh 110 do 115 podrobno opisano, kako se ravna pri sirjenju z mlekom, ki je podvrženo napihovanju.

Pazite na trtne škropilnice!

Škropilnice so sedaj v kotu, ker so za letos odslužile. Mnogi jih bodo razbili še za škropljenje sadnega drevja. Kakšna pa je tvoja trtna škropilnica? Ali si jo opral in posušil? Če hočeš da ti bo škropilnica služila dolgo let, potem jo takoj operi z vročo vodo, jo obriši in posuši. Hrani škropilnico na suhem prostoru in ne v kakšnem vlažnem kotu.

Nove postave.

LASTNINSKA PRAVICA.

Lastnik ima najobširnejšo pravico razpolagati in uživati svojo lastnino v okviru zakonitih predpisov. Kdor ima lastninsko pravico do zemljišč, ima pravico do prostora, ki je pod zemljo in nad zemljo in do vsega, kar se tam nahaja. Posebni zakoni so omejili to pravico, v kolikor se tiče rud in starin, ki bi se nahajale v zemlji.

Solastnina.

Če ima več oseb lastninsko pravico do ene stvari, tedaj imamo solastnino. Vsak solastnik ima pravico do užitka in do sadov solastnine in to sorazmerno z deležem, ki ga ima. Vsakdo izmed solastnikov lahko rabi stvar, katere je solastnik, seveda na način, da s tem ne omeji pravice drugih solastnikov. Sorazmerno s svojim deležem mora vsakdo izmed njih prispevati za vzdrževanje in za vse potrebne stroške. Sklep večine je obvezen tudi za manjšino, če gre za samo upravljanje ali uporabo solastnine. Če se manjšina čuti prikrajšana ali oškodovana, se lahko zateče k sodni, ki odloča o sporu. Če se hoče spremeniti značaj solastnine, tedaj morajo biti vsi solastniki zadovoljni s sklepom in vsakdo izmed njih se lahko ustavi spremembi solastnine. Vsakdo izmed solastnikov ima pravico zahtevati razdelitev skupne lastnine. Zemljišče se pa ne sme razdeliti v premajhne kose. Če ni mogoče solastnine razdeliti, se mora prodati na dražbi, na kar se razdeli kupna cena.

V teh le slučajih je po zakonu zabranjeno solastnino razdeliti:

1. **Mejni zidovi.** Vsi zidovi, ki mejijo dve poslopji ali zemljišči, se smatrajo, da so skupna lastnina obeh sosedov. Četudi bi kdo izmed sosedov imel izključno lastninsko pravico do istih in zamore to dokazati, ima sosed pravico, da postane solastnik zida, ako plača lastniku primerno odkupnino. Vsakdo izmed solastnikov se istega lahko poslužuje, v kolikor s tem ne oškoduje drugega. Vsakdo lahko prisloni na zid svoje poslopje. Ako bi bila s tem trd-

(Nadaljevanje na str. 14.)

Izjava.

Podpisana *Stucin Cecilija* — Magajne pok. Petra s Straže pri Cerknem št. 166 izjavljam tem potom, da nisem nikomur rekla, da bi si bil g. Čefarin Anton pok. Jerneja s Straže pri Cerknem št. 6 prilastil čopič, last mojega moža Jakoba. Izjavljam, da gojim vedno napram g. Čefarinu največje spoštovanje.

Cerkno, 29. septembra 1929.

Magajne Cecilija.

NASMEH VESELJE ZDRAVJE

Kadar so vaša čreva in vaš želodec res čisti in urejeni, tedaj le težko obolite. Za očiščenje želodca in črev je še najboljši čistilni čokoladni bonbon **ARRIBA**.

Iz te odvajalno sredstvo, ki učinkuje z vso gotovostjo pri starih in mladih. **ARRIBA** prinese v hišo nasmeh, veselje in zdravje.

L 0-50
komad

ARRIBA

CISTILNI ČOKOLADNI BONEON

Naznanilo in zahvala.

S potrjim srcem naznanjam, da je veleč. gosp.

Pavel Jelovčan,
kurač na Livku,

po dolgi in vdano prenašani bolezni, previden s sv. zakramenti, dne 25. septembra t. l. mirno v Gospodu zaspal.

Tem potom se iskreno zahvaljujem vsem, ki so na en ali drugi način pokazali svojo ljubezen do rajnega. Posebno se zahvaljujem veleč. g. I. Jusiču iz Terčmuna kakor tudi gg. Simonu Hrastu, Izidorju Miklavčiču, Antonu Hrastu in Antonu Šturmu z Livka, ki so se ob pogrebu rajnega najbolj trudili.

Iz srca se zahvaljujem preč. g. dekanu iz Kobarida in vsej kobarški, bovški in beneški duhovščini, ki je prihitela na Livek in izkazala rajnemu zadnjo čast.

Najbolj pa se zahvaljujem livškemu ljudstvu, ki je ob tej priliki pokazalo koliko odkritosrčne ljubezni do rajnega in ki je v tej ljubezni prevzelo vse stroške pogreba. Bog bodi vsem obilen plačnik!

Na Livku, dne 29. septembra 1929.

Marija Jelovčan,
sestra.

nost zida zmanjšana, mora narediti vse potrebno, da zid ojači. Samo ob sebi je umevno, da morata oba prispevati za vzdrževanje skupnega zida.

2. *Jarki.* Jarki, ki tečejo ob meji, se smatrajo za skupno lastnino obeh sosedov; oba sosed mora skrbeti za vzdrževanje. Če pa dokaže eden izmed njih, da je jarek samo njegov, nima drugi sosed pravice do solastnine.

3. *Žive meje in drevesa.* ki so na meji, se smatrajo za skupno lastnino in oba sosed imata pravico do sadov. Ista se ne smejo posekati, če ne dovolita oba; v slučaju spora se morata zateči k sodniji, ki odloči, ali je sekaње umestno in potrebno ali ne.

Omejitve.

Že poprej smo omenili, da omejuje civilni zakon v nekaterih slučajih pravico poljubnega razpolaganja s svojo lastnino. Tu hočemo omeniti le najvažnejše omejitve.

1. *Stavbe.* Vsakdo lahko zida na svojem zemljišču. Toda če hoče biti neomejen lastnik mejnega zidu, mora biti stavba oddaljena vsaj poldrugi meter od meje tako, da je med sosednjimi hišami vsaj tri metre prostora. Če hoče kdo zidati prav tik mej ali pa na prostoru, ki ni oddaljen od meje vsaj poldrugi meter, po zakonu lahko zida; vendar ima v tem slučaju sosed pravico, da postane solastnik mejnega zidu. Seveda mora plačati primerno odškodnino. Kdor hoče zidati blizu mejnega zidu dimnik, peči, hleve, postaviti stroje na parni pogon, mora sezidati vse potrebne zgradbe in naprave, da se onemogoči vsaka škoda in vsaka nevarnost. To mora napraviti v daljavi, ki jo predpisujejo krajevni pravilniki in v slučaju, da istih ni, se mora podvreči predpisom, ki jih določi sodno oblastvo.

2. *Jarki in gnojišča.* Kdor hoče sezidati v bližini meje gnojišča, stranišča itd., jih mora napraviti v razdalji, ki jo predpisujejo krajevne odredbe. Če istih ni, morajo biti oddaljena od meje vsaj dva metra.

3. *Vodne napeljave.* Če hoče kdo napeljati po svojem zemljišču vodo ali ji hoče spremeniti tek, mora to storiti na način, da s tem ne vze me vode drugemu in da ne škoduje sosednemu zemljišču. V slučaju spora ima sodna oblast nalog, pomiriti spor, ozirajoč se pri tem na lastnino in na korist, ki jo ima od vode kmetijstvo ali industrija.

4. *Nasadi.* Ker bi drevje, ki je nasajeno tik ob meji, lahko škodovalo sosedovemu zemljišču, bodisi s koreninami bodisi z vejami, zato določa zakon, da se mora saditi, ako je visokodebelno, v razdalji 3 m, ako je nizkodebelno, v razdalji 1½ m od meje. Vse drevje, ki ni v zgoraj omenjeni razdalji, mora lastnik na zahtevo sosed posekati. Če pa kljub razdalji 3, oziroma 1½ m segajo veje ali korenine na tuj svet, se iste morajo posekati.

5. *Odtek kapnice.* Vsak lastnik mora zgraditi strehe hiš na način, da pada kap na cesto ali pa na njegovo zemljišče, ker kap ne sme padati na sosedovo zemljišče.

6. *Svetloba.* Nihče ne sme brez dovoljenja svojega solastnika narediti v skupnem zidu oken. Če zid ni skupen, lahko lastnik napravi okna, četudi je zid blizu meje, ki pa morajo služiti samo svetlobi. V ta namen morajo biti v oknih okvirji, opremljeni s steklom in z železno mrežo, čigar odprtine ne smejo biti večje od 1 cm. Okna morajo biti 2½ m od tal, če so v pritličju, in 2 m, če so v nadstropjih. Okna pa, ki služijo razen svetlobi tudi razgledu, morajo biti vsaj 1½ m od meje, če imamo razgled naravnost in pol metra, če imamo okna ob strani. Ta prepoved pa ne velja v slučaju, da gledajo okna na javno ulico.

ZDRAVNICA

dr. VILMA DOMINCO,
bivša asistentinja kr. klinike za porodništvo
in ženske bolezni v Florenci
sprejema
od 10. - 12. in 15. - 16. ure
GORICA, Corso Vitt. Em. III. štev. 59.

Izšel je

Vedež

splošni žepni
koledar za
leto 1930.

„Al buon mercato“

TRST — Via Arcata 16 — TRST

Velika zaloga moških in deških oblek. — Štaterske jope z navadnim in kožuvinastim ovratnikom. Suknje, površniki, delavske obleke, posamezne hlače in jopiči.

Govorimo slovenski. Cene zelo ugodne.

Darovi za birmo

izredno nizke cene,
velika izbira samo v

ZLATARNI F. BUDA
TRST — Corso Garibaldi 35

Tvrška

DAVIDE CAVALIERO

Trst - Corso Garibaldi 5 - Tel. 79-32

Izgotovljene obleke za moške.

Opozarja cenj. odjemalce, da je dobila za jesenski in zimski čas popolno izbero

domačega in tujega sukna

in da je izgotovila v svojih delavnicah bogato izbero narejenih oblek, površnikov, nepremočljivih plaščev, gabardinov, covercoats, trench-coats, paletots in hlače iz pisanega sukna

po zelo zmernih cenah.

LASTNA KROJAČNICA.

Ortopedični zavod A. ZECCHI

Turin - via Roma 31, I. nadstr.

Aparat Zecchi
zabranjuje napredovanje

KILE

Nov ozdravljenec iz province Vicenza.

Izjavljam javno, da sem s pomočjo posebnega aparata ZECCHI v kratkem popolnoma ozdravel od obilne kile, radi katere sem dolgo trpel in jo še povečal z nošnjo drugih pasov.

Sandini Pietro, Nove (prov. Vicenza)

Važna objava! Radi številnih pisem, v katerih nas stranke prosijo za informacije javljam, da bo ortoped ZECCHI dajal pojasnila in nasvete v sledečih krajih, kjer si bo tudi vsak prizadeti lahko poskušal aparat:

GORICA: četrtek 24. oktobra v hotelu „Angelo d'oro“. **Pontebba:** petek 25. oktobra v hotelu „Pontebba“. **Čedad:** sobota 26. okt. v hotelu „Città di Trieste“. **Kobarid:** nedelja 27. okt. v hotelu „Devetak“. **Bovec:** ponedeljek 28. okt. pri Ostanu. **Trbiž:** torek 29. oktobra v hotelu „Centrale“. **Idrija:** sredo 30. oktobra v hotelu „Didič“. **Cerkno:** četrtek 31. oktobra v hotelu „Monte Poresen“. **Sv. Lucija pri Tolminu:** petek 1. novembra pri Mikuž-u.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 202: Ali lahko pasem živino po travniku, kamor sem potrosil Thomasovo žlindro?

Odgovor: Živina sicer ne bo pobrala tistih trav, na katerih bodo viseli drobci Thomasove žlindre, vendar storite najbolje, da ne pasete živine toliko časa, dokler ne pade dež, ki opere ro trave in izpere gnojilo v zemljo.

Vprašanje št. 203: Iztrebil sem širok jarek. Pravijo, da je najbolje pustiti zemljo prvo leto tam na mestu in jo šele prihodnje leto odpeljati na njivo. Ali je kaj resnice na tem?

Odgovor: Če je bilo v jarku zemlje na debelo, je zgornja plast zemlje živa in se lahko takoj odpelje na njivo, spodnja plast pa je mrtva, ker ni prišel zrak do nje in radi tega je koristno pustiti iztrebljeno zemljo eno leto ob jarku, da se tam prezrači in da se razvije v zemlji bakterijsko življenje. Zato je ljudsko govorjenje pravilno in utemeljeno v znanstvu.

Vprašanje št. 204: Imam črno vino po večini iz tako zvane francoske divke, ki se zelo rado kvari. Čitala sem, da koristi takemu vinu, če se mu doda nekoliko citronove kisline, pa ne vem koliko?

Odgovor: Najvišja po zakonu dovoljena količina je 100 gramov na hektoliter in toliko citronove kisline lahko tudi dodate vinu od francoske (izabele, katanije) trte. Kisline (je belkasta sol) raztopite v moštu in zlijte v sodček takoj ob prvem pretakanju. Vino bo dobilo mnogo boljši okus in bo tudi bolj trpežno.

Vprašanje št. 205: Že lanske fižol je imel vse polno luknjic od nekega črnega žužka in letošnji ravnotako. Kako naj si pomagam?

Odgovor: Ta škodljivec, ki se je pojavil v naši deželi pred malo leti, je po vsem svojem delovanju podoben graharju, ki piškavi grah. Fižolov škodljivec se imenuje fižolar. Proti temu škodljivcu ni druge pomoči, kot da sejemo zdrav, to je nepiškov fižol. Ne pomaga pa prav nič, če samo eden sadi tak fižol, temveč bi ga morali saditi vsi, ker drugače prileti škodljivec iz sosedove njive. Zato bi morala biti borba proti temu škodljivcu organizirana od oblasti.

Vprašanje št. 206: Pravijo, da imajo v južni Argentini pastirji (ovčarji) dobre plače. Jaz sem ovčar in mislite, da bi lahko dobil tam službo?

Odgovor: Ali so v Argentini dobre plače za ovčarje in ali se dobi lahko taka služba, ne vemo, vemo pa, da imajo tam pastirji težavno službo, ker morajo biti večkrat tudi mesece daleč od človeških naselbin. Ne svetujemo vam, da greste v svet v negotovost.

Vprašanje št. 207: Imam sina pri vojaki, ki ima 3 polusestre. Delali smo prošnjo za skrajšanje vojaške službe, pa ni še odgovora.

Odgovor: Če ima sin predvojaške vaje, bo služil 9 mesecev, če ne, 12 mesecev. Prošnja pa se včasih zavleče.

Vprašanje št. 208: Pravde, ki so bile vložene pred 1. julijem t. l. se bodo vodile po avstrijskem ali italijanskem zakoniku?

Odgovor: Po italijanskem.

Vprašanje št. 209: Ali je izšel v slovenščini italijanski zakonik?

Odgovor: Ne. Kdaj bo izšel, ne vemo.

Vprašanje št. 210: Kako moramo ravnati z mlekom, da se pravilno skisa?

Odgovor: Poglejte na strani 93. mesečnika »Družine«.

BOGATO ZALOGO svežega zimskega blaga po zelo nizkih cenah najdete le pri trvdki

ALL' ECONOMIA FAMILIARE

Trst - Piazza Ponterosso N. 4

Frštanj fantazija	od Lit. 1.90	naprej
enobarvan	2.30	"
križan, moder, rdeč	3.50	"
črtan za srajce	3.70	"
težak, dvojno lice	5.99	"
Mušlin, volnen, vseh barv	9.90	"
Volneno moško blago 150 c.	28.—	"
Polvolneno enako blago	15.—	"
Blago za moške hlače	3.50	"
Coower Coat za površnike	15.90	"
Površniki (ugodna prilika)	75.—	"
Plavina za predpasnike	3.90	"
Črtano blago vseh barv in črtežev	2.50	"
Madapolam	1.90	"
Platno „Madonna“ težko	2.50	"
Jajčna koža	2.80	"
Platno za rjuhe	4.50	"
Brisače lanene na meter	4.80	"

Velika izbira gorkih zimskih maj za moške in ženske in otroke, Pullover, telovnikov, šalov, nogavio, itd. itd.
Proučite naše cene, četudi nič ne kupite!

Radio

Sprejemni aparati Freed Eisemann

so priznane najboljši in najcenejši na vsem svetu. Vprašajte še danes za prospekte in račune, katere dobite brezplačno od zastopnika.

Borisa Simandla,

Gorica - Corso G. Verdi 1.

Za poskus vam vpeljem radio na Vašem stanovanju brez vsake Vaše obveznosti.

T o l m i n.

Zdravnik - kirurg - zobni zdravnik

dr. P. Ugo Netzbandt

izvežban na klinikah na Dunaju in v Monakovem (na Bavarskem)

sprejema

v Tolminu vsako soboto in nedeljo (pri drju Bussiju),

v Gorici druge dneve v tednu (via Dante 10).

Josip Kerševani, Gorica

Piazza Cavour štev. 9

Zaloga šivalnih strojev, dvokoles, gramofonov, samokresov, pušk in vseh nadomestnih delov imenovanih predmetov.

Mehanična delavnica

Gorica - Piazza Cavour štev. 5

Bencin „Lampo“

Telefon št. 415. — — — Brzjavke: KERSEVANI, GORIZIA. CICLI E MACCHINE

Tvrška Teod. Hribar - Gorica

CORSO G. VERDI št. 32

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

ZDRAVNIK
Dr. Gresic Adalberto
sin po domače **mladi**
sprejema vedno v svojem
ambulatoriju
v **GORICI**,
na Travniku (Piazzze Vittoria) št. 4/1.
nad lekarno Cristofoletti.

MODNI SALON

Velika izbira jesenskih in zimskih klobukov zadnjih novosti, po zmernih cenah.

Preoblikovanje in popravljanje po naročilu.

Gorica, via Mazzini 6 (ex via Municipio)

Petra Mozetičeva.

LLOYD LATINO

IN

SOC. GEN. DI TRASPORTI
MARITTIMI A VAPORE

Agencija Gorizia, Corso Vitt. Em. 5.

Hitre vožnje v Južno Ameriko

Odhodi iz Genove:

9. oktobra 1929. s parnikom

VALDIVIA

v Rio Janeiro in Santos L. 1800

v Montevideo in Buenos Aires L. 1850

Prvo potovanje

19. oktobra 1929. s parnikom

CAMPANA

v Rio Janeiro in Santos L. 2100

v Montevideo in Buenos Aires L. 2150

Vožnja traja v Rio Janeiro 15 dni, Santos 16 dni, Montevideo 18 in Buenos Aires 19 dni.

Prava domača hrana in postrežba!

Valuta — tuji denar.

Dne 2. oktobra si dal ali dobil za:

1 dolar	19.06 lir
1 angl. funt	92.78 lir
100 dinarjev	33.64 lir
100 šilingov (avstr.)	268.78 lir
100 čeških kron	56.58 lir
100 nemških mark	455.35 lir
100 švic. frankov	368.60 lir
100 franc. frankov	74.90 lir
100 belg. frankov	266.— lir
Beneške obveznice	70.75; obveznice
»Consolidato«	78.20.

Loterijske številke

dne 28. septembra 1929.

Bari	62	23	35	21	63
Florenca	24	34	87	19	28
Milan	41	85	2	18	71
Neapelj	62	41	75	86	14
Palermo	77	72	18	29	44
Rim	11	49	7	66	15
Turin	50	87	14	19	65
Benetke	55	59	56	70	66

Semnji v prihodnjem tednu.

Nedelja 6. oktobra: Lokovec, Vezrinac, Plomin, Premantura, Sovinjak.
Ponedeljek 7. okt.: Krmin, Šmarje pri Kopru, Mile.
Torek 8. okt.: Mile, Oprtalj, Bale, Podgrad, Hum.
Sreda 9. okt.: Šturije, Mile.
Četrtek 10. okt.: Št. Peter, Gorica, Škofije, Suta pri Komnu, Sv. Lovreč Pazenatički, Turjak.
Sobota 12. okt.: Sežana.

Nagrobni kamni

Radi bližajočega se dneva Vseh mrtvih, veličanska izbira različnih kamnov. — Priporoča se

Trampus Josip,

zaloga in delavnica marmorja in kamnov
Gorica, via Camposanto 43

Več vinskih sodov

različne velikosti, nanovo predelanih prodam po nizki ceni radi opustitve vinske trgovine.

Ivan Doljak, Solkan pri Gorici.

Praktikanta iz poštene rodbine, zmožnega slovenskega, italijanskega, po možnosti tudi nemškega jezika, išče velika trgovina z mesanim blagom na deželi. Takojšen nastop. Ponudbe na podupravo v Trstu.

Zobni zdravnik dr. Robert Hlavaty

sprejema

od 9. do 13. in od 16. do 19. ure

v TRSTU

via S. Lazzaro št. 23-II.

Ob sredah in sobotah ordinira

v POSTOJNI

Odgovorni urednik: dr. Engelbert Besednjak.
Tiskala Katoliška tiskarna v Gorici.
Riva Piazzutta št. 18.

Mali oglasi.

Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 liro. Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je navedeno posebno geslo, pošljite ponudbe ali odgovore v zaprtem ovitku, na katerem je navedeno geslo.

Brivec Andrej Rojic v Gorici se je presehlil v via Arcivescovado, vogel via Stretta. Se priporoča.

Krone, srebro in zlato, kakor tudi staro zlato kupujem vedno po najvišjih cenah. Vsa popravila kar najhitreje. — Birmska, poročna in krstna darila. — Moderna zlatarna, Corso Verdi št. 13 (Gorica, nasproti novemu Zelenjadnemu trgu).

Pohištvo nudi širom naše dežele znana industrija pohištva Štefan Gomišček, Solkan 280. Tu je velika izbira oprave iz trdega lesa po najnižjih cenah. Ne zamudite prilike!

Tropinovec pristni dobite vedno v vsaki množini pri »Zadružni žganjekuhi« v Dornbergu.

Domača vina, namizna in sortirana, oddaja po ugodnih cenah Kmetijsko društvo v Vipavi (Vipacco). Podružnica v Idriji.

Upravo hiš v mestu in okolici sprejme po ugodnih pogojih uprava hiš J. Čehovin, Trst, Ventisettebre 65, Tel. 83—34.

Oglase za vse italijanske, jugoslovanske, avstrijske in druge inozemske liste sprejema oglasni zavod G. Čehovin, Trst, Ventisettebre 65, Tel. 83—34. Nabira tudi oglase za »Novi list« in »Istarski list«.

Kupujem prage, bukove, hrastove in druge, izgotovljene; pa tudi sam prevzamem sekanje. Naslov pove uprava.

Žganjarnica modernega sistema se radi družinskih razmer prodaja ali odda v najem po ugodnih pogojih. Pojasnila pri Leopoldu Širci, Dutovlje.

Tapetarska delavnica in zaloga pohištva se je preselila s Solkanske ceste v Gorico, via Stretta 12. Sprejema vsako tapetarsko delo tudi na dom. Leopold Brumat.

Ugodna prilika! Proda se ali eventuelno odda v najem velika enonadstropna hiša, pri kateri je gostilna, trgovina jestvin, živinski hlev z dvoriščem in 2 hektarja zemljišča zraven hiše. Naslov pove uprava.

Trgovskega vajenca (vajenka) s primerno izobrazbo sprejme takoj trgovina manufakturnega blaga, živeža, posode. Ocvirk, Ajdovščina.

Dečka 16—17-letnega sprejmem kot učenca v pekarni, Marija Petkovšek, Trnovo 118 (pri Bistrici).

Starinar Giovanni Viola, Gorica, Piazza S. Antonio, prodaja nova in obnošena oblačila, tudi vojaška.

Krojna šola, šola za šivanje, vezenje, za izdelovanje klobukov in za umetne cvetlice se bo otvorila 27. septembra v Trstu, via Lavatoio št. 5/I. — Donda.

Krojni tečaj v Idriji se začne 7. oktobra. Prirejen bo za krojače, šivilje in nešivilje. Poučevalo se bo modeliranje vsakovrstnih damskih oblek pod vodstvom Ernesta Krapeža. Kdor se ga hoče udeležiti, naj se pripravi pri krojaču Ivanu Podobniku v Idriji ali pa pri Ernestu Krapežu, Vipava 102.

Prodajam hišo ob cesti, za Trstom, s posestvom ali brez posestva. Naslov pri tržaški podupravi lista.

Smilajod zdravi naduho, poapnenje žil, odpravlja težko dihanje, kašelj in čisti kri. Priporočljivo predvsem za nad 50 let stare ljudi. Prodaja lekarna Castellanovich, lastnik F. Boffaffio, Trst, via C. Belli, ogel via dell'Istria 7. Pazite na novi naslov!

Hišo, majhno, v tržaški okolici, kupim. Ponudbe pošljite tržaški podupravi lista pod geslom »Hišica«.

Pošteno dekle, zmožno gospodinjstva in kuhanja, išče mesto, da bi se izpopolnila v kuhanju. Ponudbe pismeno. Naslov pri podupravi v Trstu.

Starejša ženska, večša vseh hišnih opravil, se išče za stalno službo k starima zakoncem. Ponudbe na odvetnika dr. Josipa Ferfoljo, Trst, via Fabio Filzi 17.

Sprejemem v službo 24—28-letno mladeno, zmožno slovenščine in italijanščine. Prednost imajo one, ki so že služile v pekarni ali sladničarni. Naslov pove uprava.

Pekarno, popolnoma opremljeno, oddam v najem v Doberdolu 96 pri Ivanu Gergoletu.

Služkinjo, pridno, pošteno, 14 do 16-letno, za hišna dela k dvema osebama, pomoč gospodinji, plača 50 lir, sprejme Peter De Linz, Hruševje-Postojna.

Fotograf S. Gec v Senožečah zopet fotografira. Se priporoča.

Iščem sedlarskega vajenca in kupim več kvintalov ovčje volne, oprane ali neoprane. Cena po dogovoru. Andrej Seles, Prem 60.

Postrežnica, izvežbana, išče mesto kjer koli pri zdravniku ali mali tržaški družini. Naslov pove uprava.

Trgovski pomočnik, več vsakega dela, želi izpopolniti poklic, sprejme službo kjerkoli. Naslov pove uprava.

Luksuzni avto »Om« v dobrem stanju prodam. Naslov pri upravi.

Večja gostilna išče dobro kuharico in natakarico z znanjem italijanščine. Služba stalna, nastop 1. novembra. Ponudbe na upravo pod geslom »Pridna in poštena«.

Mlekarne! Po ugodnih cenah se prodaja posnemalnik za 300 L, drugi za 200 L, pinja, gnetilnik, dva velika bakrena kotla, Hoybergov aparat, vrči za smetano, tehnične in druge mlekarne orodje. Vse v najboljšem stanju in še malo rabljeno. Mlekarstva zadruga Sred. Lokevec (Čepovan).

16-leten fant bi se rad izučil vrtnarstva. Naslov pri upravi.

Mlinar, z večletno prakso v valjenem mlinu za koruzni gris, se takoj sprejme. — Kje, pove uprava.

Veliko posestvo v Trstu se odda v novembru. Stanovanje, veliki hlevi, klet, mnogo sena, vrt, sadovnjak, vse ograjeno. Ponudbe na tržaško podupravo pod »Montebello«.

Harmonij za cerkev, salon ali za koncert, svetel hrast, 12 registrov, klaviatura 5 oktav, 3 vrste pevajočih jezikov, po jako nizki ceni na prodaj. Na ogled pri tvrdki Jurij Benez, tovarna za izdelovanje piščalk, via Seminario št. 20.

NOVI list

1929 C 134/132

070 (450.36=163.6)

